

ŠentRUPERT

Glasilo Občine Šentrupert

Leto XX. / 2
poletje 2018

Glasilo izhaja štirikrat letno
Za občane Občine Šentrupert brezplačno

Marijan Bartolj in dva zbora prejeli občinska priznanja	4
Pogovori o profesorju Jožetu Zupanu: Če ga poznaš, si bogatejši	10
Od vasi do vasi: Ni vsaka vas Slovenska vas: 6. srečanje vaščanov Slovenskih vasi Slovenije in Madžarske	24
Na flančniku: Šolski vrt: veliko več kot le kos zemlje	25

Županova beseda

Nagovor na 12. slavnostni seji ob občinskem prazniku

Spoštovane občanke, spoštovani občani, cenjeni gostje, dragi nagrajenci.

Ko posadiš drevo, moraš biti potrpežljiv. Ne moreš ga vsak dan potegniti iz zemlje samo za to, da bi videl, koliko so zrasle njegove korenine. Če ga posadiš jeseni, moraš počakati vsaj prvo pomad, da poganjki naznanijo rast. Morda prvo jesen ne bo plodov, a uspeh je že to, da je drevo ozelelenelo. Spet bo prišla zima in če mlado steblo ni dovolj močno, ga lahko polomi. Potrebuje torej našo skrb in vero, da bo zraslo in obrodilo.

V dobrem desetletju obstoja naše občine smo prevzeli v skrb mnoga drevesa in posadili nova. Nekatera že dobro rodijo, druga pa potrebujejo morda malo več pozornosti in nege, da bodo postala močnejša in bodo na koncu obrodila zelene sadove. So pa tudi takšna, ki se niso prijela in na ta mesta bomo posadili nova, jih negovali, verjeli vanje in potrpežljivo čakali, da postanejo samostojna in močna. In če bomo to počeli vedno in znova, bomo vsi skupaj ustvarili lep, cvetoč sadovnjak, ki bo obrodil sadove, kakršne si kot skupnost želimo. Za to pa smo odgovorni prav vsi, ki tukaj živimo. Prav vsi smo lahko vrtnarji in sadjarji našega sadovnjaka. Zavedati pa se moramo, da bodo prišli tudi časi, ko bodo drevesa postala stara in ne bodo več rodila. Zvijale jih bodo bolezni, veje se bodo sušile, korenine usihale in nekega dne bodo prišli in jih posekali. Na njihova mesta pa posadili mlade sadike, jih negovali in potrpežljivo čakali na sadove njihove dobe. Vsaka generacija bo tako sadila tudi svoja drevesa in čakala na sadove.

Še vedno sem pod vtisom prireditve, ki se je odvila v počastitev 400-letnice šolstva v Šentrupertu v šolski Galeriji. Učenci naše osnove šole so v sodelovanju s svojimi mentorji pripravili čudovito predstavitev vzponov in padcev osnovnega šolstva v našem kraju. V kontekstu uvodnega razmišljanja je bilo drevo osnovnega šolstva posajeno že davno tega. Tistega prvotnega so naši predniki že davno požagali, na istem mestu pa posadili novega. Majhna sadika se je do danes razrasla v to prelepo drevo z mnogi sadovi.

Šentruperčani smo res lahko ponosni na bogato preteklost, povezano s šolstvom, kar se nenehno kaže tudi v mnogih prepoznavnih in uspešnih imenih naših rojakov. Ravno v tej šoli so dobivali prvo in pomembno popotnico znanja za življenje.

Številna imena so našla svoje mesto tudi v Rastoči knjigi občine Šentrupert. Učenci naše šole so v vhodni avli postavili obeležje Rastoči knjigi naše občine, ki jo simbolizira drevo. Drevo, ki ima v svojem deblu, iz katerega rastejo vsi poganjki, Deklico z rastočo knjigo, ki na nek način simbolizira vseslovensko zgodbo, ki se je rodila pred osemnajstimi leti. Pred nekaj dnevi smo dodali nov list v rastočo knjigo naše občine. List, ki je pravzaprav bolj korenina celemu drevesu, saj je avtor te neprecenljive razstave. Prof. Jože Zupan, častni občan naše občine, je človek, ki sicer ni rojen Šentruperčan, vendar je skozi vsa desetletja postal bolj Šentruperčan kot marsikateri domačin.

Kot sam pravi, je treba povsod, kjer se ustaviš, pognati korenine, počrpati iz tiste zemlje vse dobro in obroditi sadove. Tako je tudi storil. Šentrupert je v desetletjih njegovega ustvarjanja dobil bogato biro.

Šentrupert ima še mnogo takšnih dreves, letos pa se posebej posvečamo dvema. Samo dva nosita naziv častni občan občine Šentrupert in oba sta prav v letošnjem letu slavila okrogel življenjski jubilej in vstopila v novo desetletje.

V znak hvaležnosti in spoštovanja do njunega dela in neprecenljivega prispevka v lokalni skupnosti na različnih področjih smo se jima poklonili z dvema dogodkoma, ki sta bila posvečena prav njima. V začetku marca smo praznovali z gospodom Jožetom Frelihom, pred nekaj dnevi pa še s prof. Jožetom Zupanom.

Izkazano spoštovanje je pravzaprav najmanj, kar lahko kot skupnost naredimo. Če bomo razvijali spoštovanje in sočutje, bomo boljši ljudje. Za to ne potrebujemo niti politike niti religije.

Misel, ki jo je nekoč izrekel Dalaj Lama, pravi takole: »Verjamem, da je na vseh ravneh družbe, naj bo to družina, pleme, narod ali mednarodna skupnost, več sočutja ključ do lepšega in boljšega sveta. Ni nam treba sprejeti kakršnekoli religije ali slediti kakršnikoli ideologiji. Potrebno je le, da razvijemo svoje dobre človeške lastnosti.« In dobra človeška lastnosti je prav gotovo tudi spoštovanje in zahvala tistemu, ki si to zasluži.

Tudi podeljevanje občinskih priznanj in listine župana je namenjeno temu, da skozi spoštovanje izrazimo priznanje delu in dejanjem naših ljudi. To so naše soobčanke in soobčani, ki se trudijo, da bi bilo sobivanje lepše tudi zaradi zapetih pesmi in ohranjanja dediščine. To so ljudje, ki ustvarjajo identiteto našega kraja. So osebnosti, ki zavestno prestopijo tisto mejo med hoteti in storiti, med idejami in realizacijo. So drevesa, ki bogato rodijo in svoje plodove nesebično razdajajo.

Zaradi takšnih ljudi se mi zdi vredno posvečati čas potrebam naše lokalne skupnosti in skupaj z občinsko upravo, občinskim svetom in našimi podjetji snovati nove projekte ter ustvarjati nove možnosti in priložnosti za razvoj.

Veseli me, da so malo bolj turbulentni časi za nami in da lahko spregovorim o doseženih rezultatih in napovem projekte, ki se že izvajajo ali so načrtovani za bližnjo prihodnost.

Zagotovo velja omeniti, da sta obe naši podjetji, javno podjetje Energetika Šentrupert in Dežela kozolcev, lansko leto poslovali pozitivno. Prav tako je pozitivno posloval Javni zavod Dežela kozolcev. To so naša mlada drevesa, ki so zahtevala veliko truda, da smo jih uspeli spraviti v stabilno rast in do prvih plodov.

V poletnih mesecih bomo skupaj z Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo začeli obnavljati državno cesto skozi Šentrupert iz smeri Slovenska vas do trga. Veseli me, da so pogovori z lastniki zemljišč, ki jih opravljam v zadnjem obdobju, pozitivni in da so do sedaj vsi po vrsti pozdravili projekt in so pripravljeni sodelovati.

Vesel sem tudi skupnega sodelovanja pri gradnji obvoznice s podjetjem Plasta. Vsi se zavedamo, da je izgradnja obvoznice nujna za razbremenitev trga in začetek njegove prenovitve. S ponujenim partnerstvom bomo to lahko izvedli v najkrajšem možnem času in razbremenili trg težkega tovarnega prometa. Postopki za pridobivanje projektne dokumentacije so že stekli, v naslednjih tednih sledijo pogovori z lastniki zemljišč. Tudi v tem primeru verjamem v sodelovanje, da bo realizacija projekta možna čim prej.

Ustrezno projektno rešitev za prenovu trga bomo lahko izbrali še v tem mesecu. Enajstega junija se je iztekel rok za oddajo natečajnih predlogov petim povabljenim arhitekturnim birojem. Predloge bo v prvi

fazi obravnavala natečajna žirija, zatem bo postavljena razstava vseh prispelih predlogov in opravljen izbor najboljšega. Temu bo sledilo zaključevanje občinskega podrobnega prostorskega načrta za trg in priprava dokumentacije za gradbeno dovoljenje.

Skupaj s šentruperskimi gasilci se veselimo tudi gradnje novega gasilskega doma ob kulturnem domu. Projektna dokumentacija se pripravlja, v rebalansu proračuna bomo predlagali zagotovitev zagonskih finančnih sredstev za začetek del.

Tako kot preteklo leto tudi letos nadaljujemo z rekonstrukcijami najbolj perifernih lokalnih cest, saj s tem izboljšujemo pogoje bivanja in vsakodnevne migracije prebivalstva iz oddaljenih krajev. Letos bomo tako uredili cesto na Ravnah, cesto med Hrastnim in Homom ter povezovalno cesto med Zaloko in Zabukovjem.

Zgradili bomo novo vodovodno omrežje v zaselek Brinje in izpeljali kar nekaj investicijskih vzdrževanj na drugih vodovodnih omrežjih.

Verjamem tudi v to, da bomo v poslovni coni Prelesje našli skupni jezik med investitorji, občino in lastniki zemljišč ter omogočili investicije in nova delovna mesta.

Skupaj z občinsko upravo in občinskim svetom gledamo optimistično naprej. Smo pozitivni in iskreno iščemo dobre rešitve in prave odločitve. Čeprav so v občinskem svetu prisotni nekateri strankarski svetniki, lahko zatrdim, da se tega ne čuti. Čuti se le enotna podpora dobrim predlogom. Tako je tudi prav. V tako majhnih lokalnih skupnostih, kot je naša, ni nobene potrebe po strankarski politiki.

V procesu našega dela in odločanja pa letijo tudi kakšni kamni in polena.

Vendar ni pomembno, koliko kamnov vržejo v nas, pomembno je le to, kaj bomo z njimi zgradili. Zato velja vabilo vsem, ki želijo graditi našo skupno prihodnost, da to storimo skupaj. Skupaj gradimo tisti novi svet, o katerem je sanjal že eden največjih umov človeštva, Nikola Tesla, ki je zapisal takole:

»Ta novi svet mora biti svet, v katerem ne bo izkoriščanja šibkih od močnih in dobrih od zlih, kjer ne bo ponižanja siromašnih od moči bogatih. Kjer bodo dela uma, izkušnje in znanja služile skupnosti za lepše življenje, ne pa za bogatenje elite. Ta novi svet ne more biti svet ponižanih in poteptanih, ampak svet Svobodnih ljudi in med narodi enakih v dostojanstvu in spoštovanju človeka.«

Naš svet še ni takšen. Vendar verjamem, da ga lahko soustvarimo prav vsi. To pa lahko storimo le tako, da delamo samo tisto, za kar smo v srcu prepričani, da je dobro. Delati moramo veliko in naredili bomo veliko. Več kot bom naredili, več je možnosti, da bomo naredili tudi kaj narobe. Pa vendar je tako najbolj prav. Veliko bolj prav, kot da ne naredimo nič in s tem izključimo možnost, da bi dali napake in se na njih učili.

Dovolite, da zaključim nagovor ob koncu tretjega mandata mojega županovanja z mislijo: Če ti na koncu ostane samo še en dih, ga uporabi za to, da rečeš HVALA!

Hvala torej vsem sodelavcem občinske uprave, svetnicam in svetnikom, članicam in članom odborov in komisij, podžupanu, direktorici in direktorju občinskih podjetij ter vsem ostalim, ki sodelujete pri vseh aktivnostih povezanih z razvojem naše občine. Hvala skratka vsem, ki se trudite, da bi nam v Šentrupertu bilo lepo!

župan Rupert Gole

Beseda urednice

Življenje te pripelje marsikam in moja poklicna pot me iz tedna v teden vodi na različne osnovne šole po državi. Vidim marsikaj. Naveličane učitelje na eni strani in zagnane pedagoške delavce na drugi. Ti drugi znajo energijo mladih usmeriti v prava dejanja, jih navdušiti nad ustvarjanjem, mozganjem, raziskovanjem, srčnostjo. Velika razlika je med popotnico, ki jo za življenje dobijo učenci prvih in drugih. In velika sreča je, če te v zmedenem življenjskem obdobju usmerjajo pravi smerokazi.

Jasno mi je, da sem imela veliko srečo, da so me v Šentrupertu poučevali učitelji s srcem na pravem mestu. In ne le učitelji. Bil je še ravnatelj. In bila je njegova žena. Prepričana sem, da je v šentruperski osnovni šoli še vedno tako. Ta številka glasila kar kipi od dokazov, da je bila vedno več kot le izobraževalna ustanova. Zaradi Zupanovih, šolskega vrta, srčnih delavcev, uspešnih učencev in konec koncev tudi srčnih občanov, ki so v takšni tudi zaradi šentruperske šole.

Tako boste v številki vašega glasila, ki je pred vami, med drugim brali o občinskih nagajencih in drugih, ki se trudijo, da bi nam bilo tukaj lepo. Veliko jih je. Tudi nekdanji Šentruperčani, ki bodo vedno ostali Šentruperčani, in tisti, ki jih je v Šentrupertu pripeljala poklicna pot. Na primer gospod župnik, ki mu voščimo ob osebnem prazniku, in Gorenjski Šentruperčan, častni občan Jože Zupan, ki mu je ob rojstnem dnevu in izidu knjige posvečen lep del časopisa.

Toliko vsega (lepega) se je nabralo, da je tokrat stalna rubrika Od vasi do vasi zgolj uvod v podrobnejšo predstavitev Slovenske vasi, ki jo lahko pričakujete v eni od prihodnjih števil. Pripravljamo tudi pogovora z obema častnima občanoma Občine Šentrupert. Do takrat pa vam želim prijetno branje. Glasila in še kakšne kakovostne vsebine.

urednica Mateja Leban

Marijan Bartolj in dva zbora prejeli občinska priznanja

Na predvečer občinskega praznika, ki ga Občina Šentrupert praznuje 2. junija v spomin na zaključek dolgoletne gradnje cerkve sv. Ruperta, je župan Rupert Gole na osrednji prireditvi podelil občinska priznanja. Priznanje Občine Šentrupert sta prejela Marijan Bartolj in Moški pevski zbor vinogradnikov Šentrupert, Listino Občine Šentrupert pa Mešani pevski zbor Društva upokojencev Šentrupert.

Priznanje Občine Šentrupert je v letu 2018 prejel Marijan Bartolj.

Marijan Bartolj je tesno povezan s Šentrupertom. Mladost je preživel na Vrhju, kjer ima še danes svoje podjetje, ki slovi kot zanesljiv in kakovosten poslovni partner. Marijan je zelo aktiven in uspešen podjetnik in hkrati človek z veliko mero posluha za pomoč pomoči potrebnim, bodisi s prostovoljnim delom bodisi s finančno podporo.

Vrsto let se aktivno vključuje v društveno dogajanje v kraju – bil je soudeležen pri nastajanju Steklasove pohodne poti, ki je danes že dobro prepoznana med ljubitelji narave. Planinskemu društvu Polet Šentrupert pomaga pri vzdrževanju kozolčka s Panoramo Šentruperta in smerokaza Straža-Vesela Gora, prav tako pa je ponudil vso podporo in pomoč pri izgradnji razglednega stolpa na Površnici.

S svojimi izkušnjami in pogajalsko spretnostjo je odigral vodilno vlogo pri pogajanjih z izvajalci za asfaltiranje odseka ceste Kamnje-Vrh. V zadnjih letih je neprecenljiv njegov finančni prispevek pri obnovi kapele Sv. Križa na pokopališču v Šentrupertu in spodbuda in podpora obnove vitražev v cerkvi Sv. Ruperta v Šentrupertu.

Niz dobrih del za kraj je izjemen, saj je Marijan preprosto človek, ki ima rad Šentrupert, in je poslovnež, ki dolga leta podpira razvoj svojega kraja in s poslovno odličnostjo veča tudi prepoznavnost občine.

Marijan Bartolj prejme Priznanje Občine Šentrupert za dolgoletno uspešno podjetniško dejavnost ter za izkazano večkratno neprecenljivo pomoč

in podporo pri uresničevanju različnih projektov v lokalni skupnosti.

Priznanje Občine Šentrupert je v letu 2018 prejel Moški pevski zbor vinogradnikov Šentrupert. Priznanje je v imenu zbora prevzel predsednik Niko Borštnar.

Moški pevski zbor vinogradnikov Šentrupert je pred dobrimi 20 leti začel svojo bogato pevsko pot. Ideja je tlela kar nekaj časa in se udejanjila septembra 1997, ko se je zbrala skupina ljubiteljskih pevcev, povečini vinogradnikov, ki je bila pripravljena slediti zborovodji Venčeslavu Zadravcu, ki zbor vodi še danes.

V vseh teh letih se je zamenjalo kar nekaj pevcev, ki s širokim naborom pesmi, s posebnim poudarkom na ljudskih, širijo dobro voljo med poslušalci tako v domači občini kot širom po Sloveniji. Za nastopi se skriva ogromno prostovoljnih ur, ki so jih pevci vložili v vaje. Prepevanje v zboru izkazuje ljubezen do petja, ljudske dediščine in druženja.

Moški pevski zbor vinogradnikov Šentrupert je v vseh letih delovanja nepogrešljiv na prireditvah v občini, številne so organizirali sami. Še posebno odmevna je tradicionalna prireditev S pesmijo na Veselo Goro, ki je tudi po zaslugi zanimivih gostov in atraktivne lokacije vedno dobro obiskana.

Zbor se vsako leto udeleži Območne revije odraslih pevskih zasedb in malih pevskih skupin, ki jo organizira Območna izpostava JSKD Trebnje, in Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, s čimer zagotavlja, da se ljud-

ska pesem in glas šentruperskih pevcev slišita daleč naokoli.

Moški pevski zbor vinogradnikov Šentrupert prejme Priznanje Občine Šentrupert ob 20-letnici ljubiteljskega pevskega ustvarjanja ter za prispevek k ohranjanju starih ljudskih pesmi in prepoznavnosti Občine Šentrupert.

Župan pa je Listino Občine Šentrupert za leto 2018 predal Mešanemu pevskemu zboru Društva upokojencev Šentrupert. Priznanje sta v imenu zbora prevzela predsednik DU Šentrupert Peter Pavlin in zborovodkinja Duška Lah Peček.

Mešani pevski zbor Društva upokojencev Šentrupert je bil ustanovljen novembra 2009 na pobudo Jožeta Brcarja in ob podpori takratnega predsednika Društva upokojencev Šentrupert Boštjana Sladiča.

Prvi nastop z naslovom Pevska vaja kar tako je imel že februarja 2010 v domu starejših v Šmarjeti. Takrat so v zboru dobili zagon za nadaljevanje pevskega dela in z leti vse bolj napredovali v enotnosti glasu in sozvočnosti. Nanizali so še osem tematskih koncertov ob Prešernovem dnevu. Pogosto je zbor ime Šentruperta ponesel tudi v druge kraje po Sloveniji, kar je pevce še bolj povežalo, prineslo jim je več znanja, poslušalcem pa več užitka.

Pod vodstvom zborovodkinje Duške Lah Peček 14 pevk in pevcev spozna ljudsko pesem. Za trajni spomin nekaj manj znanih so poskrbeli tudi z zgoščenko.

Mešani pevski zbor Društva upokojencev Šentrupert prejme Listino Občine Šentrupert za večletno uspešno zavzemanje za dvig kakovosti petja upokojencev in za prispevek k ohranjanju ljudske pesmi.

Na prireditvi, ki jo je povezovala Petra Krnc Laznik, so bili poleg prejemnikov priznanj čestitk deležni tudi učenci in učitelji Glasbene šole Trebnje, ki

so s svojim nastopom ponovno navdušili zbrane in še enkrat znova pokazali, da so eden ključnih soustvarjalcev raz-

nolikega in bogatega kulturnega utripa v Temeniški in Mirnski dolini.

Petra Krnc Laznik

Občinski svet Občine Šentrupert

24. redna seja, 11. april 2018

Občinski svet je za predstavnika Občine Šentrupert v Svet zavoda Zdravstveni dom Trebnje v novem mandatu imenoval Ružo Brcar, v Svet zavoda Knjižnica Pavla Golie Trebnje pa Jano Barbo Jerko.

Na aprilski seji so se svetniki seznanili s poročili o delu v letu 2017, in sicer s poročilom o pokopališki in pogrebni dejavnosti na pokopališču Šentrupert, s poročilom o delu uredniškega odbora občinskega glasila ŠentRUPERT in z letnim poročilom Skupne občinske uprave Mirnska in Temeniška dolina - Medobčinski inšpektorat. Poleg tega je občinski svet na predlog Medobčinskega inšpektorata sprejel sklep o oceni izvajanja občinskega programa varnosti Občine Šentrupert v letu 2017.

Občinski svet je opravil prvo obravnavo novega Poslovnika Občinskega sveta Občine Šentrupert, ki ureja organizacijo in način dela občinskega sveta in njegovih delovnih teles. Na predlog novega poslovnika ni bilo vsebinskih pripomb ali dopolnitev.

Sprejet je bil zaključni račun proračuna Občine Šentrupert za leto 2017, ki izkazuje, da je bilo v preteklem letu realiziranih 3,26 milijone evrov prihodkov, kar predstavlja dobrih 80 % veljavnega proračuna za leto 2017, in dobre 3 milijone evrov odhodkov oziroma 75 % veljavnega proračuna. Zaključni račun proračuna Občine Šentrupert za leto 2017 je bil objavljen v Uradnem glasilu e-občina, št. 1, 13. 4. 2018. Uradno glasilo e-občina je po novem uradno glasilo Občine Šentrupert, v katerem se objavljajo odloki in drugi predpisi občine.

Občinski svet je sprejel Odlok o rebalansu prvega proračuna Občine Šentrupert za leto 2018, ki je bil prav tako objavljen v Uradnem glasilu e-občina, št. 1, dne 13. 4. 2018. Prvi rebalans proračuna je bil potreben predvsem zaradi dodatnih povratnih sredstev, ki jih zagotavlja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo in pripadajo Občini Šentrupert v letu 2018 v skladu s 23. členom Zakona o financiranju občin. V povezavi z izvajanjem letošnjega proračuna je bila sprejeta tudi prva dopolnitev letnega načrta ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Šentrupert, ki v letni načrt vključuje nakup

zemljišč, potrebnih za obnovo zadnjega dela državne ceste, ki poteka v naselju Šentrupert do trga v Šentrupertu.

Vezano na sklep občinskega sveta Občine Šentrupert, ki ga je sprejel na 23. redni seji, da se na območju nekdanje vojašnice Mokronog na Puščavi, ki je predvideno za lesno-predelovalni center, takoj odstranijo odpadki oziroma ves odpadni material, je občinski svet na aprilski seji sprejel pobudo za dopolnitev OPN Občine Šentrupert, in sicer, da se za enoti urejanja prostora z oznako EUP BIS 01 IG in BIS 02 IG (OPPN) dopolnijo določbe OPN Občine Šentrupert z vsebino, da na tem območju niso dopustne dejavnosti zbiranja, skladiščenja ali predelave nevarnih in nenevarnih odpadkov.

Občinski svet je na prošnjo javnega podjetja Komunala Trebnje d.o.o. izdal soglasje k zadolžitvi javnega podjetja za izgradnjo poslovno-logističnega centra Komunale Trebnje ter za nakup in opremo prostorov v mrliški vežici Trebnje, in sicer do višine 3.000.000,00 EUR. Soglasje je izdano s pogojem, da Komunala Trebnje d.o.o. najema kredita ne sme zavarovati s stvarnim premoženjem, ki je namenjeno izvajanju javne službe oziroma javne gospodarske službe, in da javno podjetje sredstva za servisiranje tega dolga zagotovi iz neproračunskih virov. Izdano soglasje k zadolžitvi javnega podjetja se skladno z določili Zakona o financiranju občin ne šteje v kvoto zadolževanja Občine Šentrupert.

Svetniki so na podlagi izračuna novih cen vzgojno-varstvenih programov v vzgojno-varstveni enoti Čebelica pri OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert sprejeli sklep o določitvi cen vzgojno-varstvenih programov v Občini Šentrupert, ki se uporabljajo od 1. maja 2018 dalje. Nove cene dnevnega programa znašajo za oddelek prvega starostnega obdobja 473,08 EUR mesečno na otroka, za kombinirani oddelek 382,03 EUR mesečno na otroka in za oddelek drugega starostnega obdobja 353,67 EUR mesečno na otroka. Sklep je bil objavljen v Uradnem glasilu e-občina, št. 1, 13. 4. 2018.

Na aprilski seji je občinski svet na predlog Odbora za priznanja sprejel sklep o podelitvi priznanj Občine Šentrupert v letu 2018. V letošnjem letu sta bili podeljeni dve priznanji Občine Šentrupert. Prejemnika letošnjih priznanj sta podjetnik Marijan Bartolj z Vrha in Moški pevski zbor vinogradnikov Šentrupert. Priznanja je na slavnostni prireditvi ob praznovanju občinskega praznika podelil župan, in sicer 1. junija 2018, ko je poleg priznanj Občine Šentrupert Mešanemu pevskemu zboru Društva upokojencev Šentrupert podelil še Listino župana.

Na aprilski seji so se svetniki seznanili tudi z dokumenti identifikacije investicijskega projekta za tri projekte, ki jih je Občina Šentrupert prijavila v letošnji načrt porabe za sofinanciranje investicij v skladu z določili 23. člena Zakona o financiranju občin, in sicer gre za projekte Javna pot 927782 na Ravnah, Lokalna cesta 425312 Hrastno-Hom in Vodovod Brinje.

Na aprilski seji so se svetniki seznanili tudi z dokumenti identifikacije investicijskega projekta za tri projekte, ki jih je Občina Šentrupert prijavila v letošnji načrt porabe za sofinanciranje investicij v skladu z določili 23. člena Zakona o financiranju občin, in sicer gre za projekte Javna pot 927782 na Ravnah, Lokalna cesta 425312 Hrastno-Hom in Vodovod Brinje.

25. redna seja, 23. maj 2018

V maju se je Občinski svet Občine Šentrupert sešel na 25. redni seji v tem mandatu. Na dnevnem redu so bili predlogi novih aktov Občine Šentrupert in seznanitve s še nekaterimi poročili za lansko leto.

Občinski svet je opravil drugo obravnavo predloga Poslovnika Občinskega sveta Občine Šentrupert in ga sprejel. Poslovník Občinskega sveta Občine Šentrupert je bil objavljen v Uradnem glasilu e-občina, št. 4, 1. 6. 2018.

Sprejet je bil Pravilnik o merilih za določitev podaljšanja obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost v Občini Šentrupert. Pravilnik je bil prav tako objavljen v Uradnem glasilu e-občina, št. 4, 1. 6. 2018. V istem uradnem glasilu je bil objavljen še Pravilnik o organiziranju šolskih prevozov in povračilu stroškov prevoza v Občini Šentrupert, ki ga je sprejel občinski svet. Pravilnik določa način in postopke organiziranja šolskih prevozov za učence osnovne šole na območju občine, upravičence do brezplačnega prevoza in upravičence do povračila stroškov prevoza, območje zagotavljanja prevozov, postopek za uveljavljanje pravice do prevoza oziroma do povračila stroškov prevoza, določitev višine zneska povračila stroškov prevoza in

način izplačevanja sredstev za povračilo stroškov prevoza.

Občinskemu svetu je bilo predstavljeno Letno poročilo Dežele kozolcev in Zavoda Dežela kozolcev za leto 2017, s katerim se je občinski svet seznanil. Prav tako so se svetniki seznanili s

končnimi poročili o opravljenih nadzorih Nadzornega odbora Občine Šentrupert za leto 2017.

Župan je ob koncu vsake seje svetnike seznanil s potekom ostalih aktivnosti in s projekti, ki jih izvaja Občina Šentrupert.

Zapisniki sej občinskega sveta so po potrditvi v celoti objavljeni na spletni strani Občine Šentrupert.

Mateja Jazbec, direktorica občinske uprave

NOVOST: Pravilnik o organiziranju šolskih prevozov in povračilu stroškov prevoza v občini Šentrupert

Občinski svet Občine Šentrupert je na majski seji sprejel pravilnik, ki določa način in postopke organiziranja šolskih prevozov za učence osnovne šole na območju občine, upravičence do brezplačnega prevoza in upravičence do povračila stroškov prevoza, območje zagotavljanja prevozov, postopek za uveljavljanje pravice do prevoza oziroma do povračila stroškov prevoza, višino zneska povračila stroškov prevoza in način izplačevanja sredstev za povračilo stroškov prevoza.

Upravičenec do brezplačnega organiziranega šolskega prevoza je učenec s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Šentrupert, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- a) obiskuje osnovno šolo v šolskem okolišu občine Šentrupert in je njegovo prebivališče do matične osnovne šole oddaljeno več kot štiri kilometre;
- b) je učenec prvega razreda in obiskuje osnovno šolo v matičnem šolskem okolišu občine Šentrupert, ne glede na oddaljenost njegovega prebivališča od osnovne šole, in ima na poti od doma do šole spremstvo (priložiti soglasje staršev na predpisanem obrazcu);
- c) obiskuje osnovno šolo v matičnem šolskem okolišu in je Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ugotovil, da je na poti do matične osnovne šole ogrožena njegova varnost na poti v šolo;
- d) je otrok s posebnimi potrebami, ne glede na oddaljenost njegovega prebivališča od osnovne šole, če je tako določeno v odločbi o usmeritvi;
- e) je otrok s posebnimi potrebami in ima z odločbo o usmeritvi določeno izvajanje dodatne strokovne pomoči v zavodu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi

potrebami in je njegovo prebivališče od tega zavoda oddaljeno več kot štiri kilometre;

- f) je vloga podana v roku, določenim s pravilnikom in na predpisanem obrazcu.

Upravičenec do povračila stroškov prevoza je učenec s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Šentrupert, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- a) je upravičen do brezplačnega organiziranega prevoza, vendar ga občina zaradi odročnega kraja, premajhnega števila upravičencev za organiziran šolski prevoz, nevarnega dostopa do postajališča ali nevarne poti za prevoz otrok ne more organizirati, starši pa soglašajo, da sami vozijo otroka v šolo in iz nje;
- b) obiskuje osnovno šolo izven matičnega šolskega okoliša, v katerem prebiva in ima pravico do povračila stroškov prevoza v višini, ki bi mu pripadala, če bi obiskoval osnovno šolo v svojem matičnem šolskem okolišu. Če je v izbranem šolskem okolišu razdalja od prebivališča do šole krajša kot je razdalja od prebivališča do matične šole, se pri stroških prevoza upošteva dejanska razdalja. Če pa je prevoz v bližini naselja prebivališča organiziran do šole v matič-

nem šolskem okolišu in se ga učenec ne poslužuje, ker se je odločil, da bo obiskoval šolo v drugem šolskem okolišu, uveljavljanje povračila stroškov prevoza ni možno;

- c) je otrok s posebnimi potrebami in je tako določeno v odločbi o usmeritvi, starši pa soglašajo, da za prevoz otroka poskrbijo sami;
- d) je otrok s posebnimi potrebami in ima z odločbo o usmeritvi določeno izvajanje dodatne strokovne pomoči v zavodu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in je njegovo prebivališče od tega zavoda oddaljeno več kot štiri kilometre, starši pa soglašajo, da za prevoz otroka poskrbijo sami;
- e) je vloga podana v roku, določenim s pravilnikom in na predpisanem obrazcu.

Pravilnik je začel veljati v juniju, zato morajo vsi starši, ki želijo za otroke v naslednjem šolskem letu uveljavljati pravico do prevoza ali povračila stroškov prevoza, oddati prijavo na obrazcu Vloga za brezplačen organiziran prevoz oziroma za povračilo stroškov prevoza.

Danica Grandovec, višja svetovalka za družbene dejavnosti

Prostorski dokumenti Občine Šentrupert

Prostorsko načrtovanje je sestavni del urejanja prostora. Omogoča skladen prostorski razvoj z obravnavo in usklajevanjem različnih potreb in interesov razvoja. Občina je na področju prostorskega načrtovanja pristojna za določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občine, določanje rabe prostora in pogojev za umeščanje posegov v prostor ter načrtovanje prostorskih ureditev lokalnega pomena.

Občinski prostorski načrt (OPN) je temeljni prostorski akt občine, ki je bil v občini Šentrupert sprejet v letu 2013. OPN občine Šentrupert določa usmeritve za urejanje prostora in prostorske izvedbene pogoje za graditev ter poseganje v prostor. V obdobju po sprejemu OPN in njegovi uveljavitvi se je prostorski akt uspešno izvajal. V tem času so bile prejete številne pobude občanov za spremembo namenske rabe prostora, ki so razlog, da je občina Šentrupert začela postopek priprave prvih sprememb in dopolnitev OPN (ISD OPN). Za I SD OPN je občina že izvedla strokovno presojo pobud in izdelala prikaz stanja prostora. V nadaljevanju postopka bo izdelan osnutek ISD OPN. Sledilo bo pridobivanje, usklajevanje in analiza prvih mnenj nosilcev urejanja prostora (NUP), ki bo vključevalo tudi odločitev pristojnega ministrstva o (ne) potrebnosti izvedbe celovite presoje vplivov na okolje. Po uskladitvi prvih mnenj bo izdelan dopolnjeni osnutek ISD OPN, ki bo tudi javno razgrnjen. Najširša javnost ima pri pripravi prostorskih aktov možnost za sodelovanje v fazi javne razgrnitve prostorskega akta. Po opravljeni analizi in pripravi stališč do pripomb bo pripravljen predlog ISD OPN, za katerega bomo morali pridobiti še druga mnenja NUP. Po končnih mnenjih bo prip-

ravljen dopolnjen predlog ISD OPN za sprejem na občinskem svetu. Do končnega sprejema sprememb in dopolnitev OPN nas tako čaka še veliko dela, predvsem usklajevanje.

Občina bo pri nadaljnjem razvoju in urejanju v prostoru podpirala strnjeno poselitve, ohranjanje kvalitet kulturne krajine, zagotavljala skladno namensko rabo prostora, izboljševala infrastrukturno opremljenost naselij in omejevala posege, ki bi povečevali obremenitev okolja.

Veljavni OPN pa trenutno ne omogoča izvedbe širitve obstoječega kmetijskega gospodarstva v naselju Škrljevo, zato je občina v postopku drugih sprememb in dopolnitev OPN (2SD OPN) obravnavala spremembo namenske rabe prostora iz kmetijske rabe v stavbna zemljišča na podlagi razvojne pobude za širitev kmetijskega gospodarstva v naselju Škrljevo. Postopek 2SD OPN je trenutno v fazi javne razgrnitve.

Krovni dokument prostorskega urejanja je tako OPN. Nadalje ločimo še Občinske podrobne prostorske načrte (OPPN), ki se sprejemajo za posamezna območja, kjer je potrebno celovitejšo urejanje. V občini Šentrupert so sprejeti OPPN za novo stanovanjsko sosesko, OPPN za kamnolom Draga, OPPN za spremembe in dopolnitve

zazidalnega načrta Obrtno-podjetniške cone Šentrupert (»cona Farovski hrib«), OPPN za prestavitev regionalne ceste RI-215/1162 Trebnje – Mokronog (obvoznica Mirna) in OPPN za poslovno cono Prelesje. V fazi priprave pa so trije OPPN-ji.

OPN Občine Šentrupert določa, da se za jedro Šentruperta pripravi in sprejme OPPN. Območje OPPN za jedro Šentruperta obsega cerkev, prvi niz objektov okrog cerkve, trgovino, Jakičevo domačijo, gasilski dom na vzhodni strani ter javne površine. Postopek priprave se je začel v letu 2014. Med izvajanjem del se je izkazalo, da se je spremenila programska vsebina, struktura financiranja in razpoložljivih sredstev ter lastniška struktura. Zaradi smotrnosti nadaljnjih del smo se odločili, da bomo OPPN razdelili na dva dela in dva medsebojno neodvisna postopka: vhodni del območja »OPPN za medgeneracijski center v jedru Šentruperta (MGC)« in zahodni del območja »OPPN za jedro Šentruperta-zahod«. Tako sta za celovito urejanje jedra v teku dva OPPN-ja.

Za ureditev jedra se morajo v postopku priprave OPPN pridobiti variantne idejne rešitve. Za izbiro strokovno najprimernejše rešitve za urbanistično ureditev območja, oblikovanje odprtih prostorov ter arhitekturne rešitve v območju OPPN jedro – zahod ter Medgeneracijskega centra je občina v mesecu maju izvedla vabljeni, anonimni, enostopenjski natečaj. O prispelih variantnih rešitvah bomo javnost obvestili z razstavo. Izbrana rešitev bo vključena v pripravo posameznega OPPN-ja in uporabljena kot podlaga za oblikovanje prostorskih izvedbenih pogojev in prostorskih rešitev urbanistične ureditve trga, MGC-ja, arhitekturnih rešitev in oblikovanja odprtih prostorov.

Za uresničitev razvojnih interesov v jedru Šentruperta je prednostna naloga, da se promet iz jedra prerazporedi na dostopnejše lokacije, saj skozi jedro Šentruperta poteka lokalna cesta, ki je edina in pomembna povezava po kateri poteka promet za severni del naselij v občini, vključno s tovarnim prometom za podjetje Plasta d.o.o. in ostale gospodarske subjekte v zaledju. Cesta poteka skozi trg, kjer so pogoji za pretok tovarnega in ostalega prometa zelo slabi. Občina je tako s podjetjem Plasta d.o.o. izoblikovala dogovor o sodelovanju pri realizaciji tega pomembnega projekta. Postopki pripra-

ve OPPN in projektne dokumentacije za obvoznico Šentrupert so tako že stekli. Gradnja obvoznice Šentrupert je predvidena z namenom prometne razbremenitve jedra Šentruperta in zagotovitve ustrežnejše prometne poti za tovorni in ostali promet. Potekala bo severovzhodno od naselja Šentrupert, preko obrtno poslovne cone Šentrupert in v nadaljevanju pro-

ti severu in severozahodu preko kmetijskih zemljišč.

Urejanje prostora se preko prostorskega načrtovanja v občini Šentrupert pospešeno odvija. Gre za skupne interese in cilje kot tudi usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru. V teku so priprave prostorskih dokumentov, ki bodo pomembna podlaga za racionalno in traj-

nostno načrtovanje vseh posegov v prostor v občini in za zagotavljanje kakovostnih pogojev za življenje in delo.

Vse prostorske načrte naše občine lahko spremljate na spletni strani občine Šentrupert, kjer so vam na enem mestu na voljo že sprejeti in veljavni akti ter vsi tisti, ki so še v pripravi.

Nina Kotar, svetovalka za okolje in prostor

Največ nepravilnosti pri odlaganju odpadkov na skupni zbiralnici Škrljevo in Kamnje

Nadzor Medobčinskega inšpektorata nad odlaganjem komunalnih odpadkov na skupnih zbiralnicah in ekoloških otokih v občini Šentrupert je pokazal, da je največ nepravilnosti na skupni zbiralnici komunalnih odpadkov Škrljevo in Kamnje.

Najbolj zaskrbljujoče je, da je med mešanimi komunalnimi odpadki ogromno zavržene hrane. Odpadki so običajno v vrečah med sabo pomešani, odloženi v napačne zabojnike, veliko odpadkov je odloženih tudi izven zabojnikov.

Vse, ki odlagate odpadke na zbiralnici Škrljevo in Kamnje, pozivamo, da odpadke dosledno ločujete in odlagate v namenski zabojnik ter s tem prispevate k varstvu okolja in vplivate na ceno storitve ravnanja s komunalnimi odpadki.

Kam kakšen odpadke odložiti, je navedeno na nalepkah na zabojnikih, če ste v dilemi, pa lahko pogledate na spletno stran Komunale Trebnje d.o.o. ali pa jih pokličete.

Medobčinski inšpektorat in redarstvo

Vaši predlogi za postavitev preventivnih merilcev hitrosti

Glede na pobude o umirjanju hitrosti skozi naselja je Občina Šentrupert že lani na kritičnih mestih postavila preventivni merilec hitrosti, ki voznike zgolj opozarja na prekoračeno hitrost. Tako želimo preventivno vplivati na zmanjšanje hitrosti zlasti v naseljih, v bližini šole ipd. Ker smo prejeli kar nekaj klicev zainteresiranih občanov za postavitev merilca hitrosti, vas še naprej vabimo, da podate svojo pobudo oz. željo za postavitev preventivnega merilca hitrosti.

Pobudo lahko na Občino Šentrupert naslovite pisno ali elektronsko na obcina@sentrupert.si.

Medobčinski inšpektorat in redarstvo

POGOVORI O PROFESORJU JOŽETU ZUPANU

»Če ga poznaš, si bogatejši ...«

O profesorju Jožetu Zupanu bi ob njegovem okroglem življenjskem jubileju lahko zapisali marsikaj, marsikaj o njegovi izjemni osebnosti, marsikaj o njegovem obsežnem delu. Ob tem bi tvegali, da bi se izgubili v »mnoštvu vsega«, kot je dr. Matjaž Kmecl označil obsežno delo tega »zagnanega kulturnika« iz Šentruperta. Mogoče bi bilo dovolj izpostaviti le njegova številna priznanja, vendar pa je profesor Zupan nekje zapisal, da mu največ pomenijo tista priznanja, ki mu jih dajejo nekdanji učenci. Zato smo k razmišljanju in obujanju spominov povabili tri njegove učenke, tri uspešne osebnosti šentruperskih korenin: pravnico, zdravnico in slavistko. Nastali so trije prisrčni zapisi, ob katerih se nam spontano ponuja potreba po razširitvi naslovne misli o profesorju Zupanu: Če ga poznaš, si bogatejši ... če si njegov učenec, si bogat.

Zdenka Debernardi, univ. dipl. prav.: "Spomini, ki dvigajo duha in vnašajo veselje ..."

Še kako je živ spomin na šolske klopi v OŠ Šentrupert. In koliko topline sproži v srcu. Še posebej ure slovenščine so bile pravo doživetje. Prof. Zupan je nam učencem vse tako živo, plameneče predstavljal, da smo se lahko

kar živeli v avtorje proze in poezije ter v njihova dela. In s kakšno ljubeznijo je uporabljal izbrane besede – vsak njegov nastop v razredu je bil tako popolno izdelan kot gledališka predstava. Prof. Zupan je kot pedagog v nas posejal seme ljubezni do materinščine, občutek do lepe govorjene in pisane besede in marsikomu je to v življenju še kako koristilo. Če k prof. Zupanu dodam v tim Zupan & Zupan še njegovo ženo Danico (sicer dolgoletno mentorico zares uspešnega novinarskega krožka na šoli), ki je enako goreča privrženka slovenskega jezika in besed sporočilnosti, je bil naš prehod v srednjo šolo, vsaj kar se slovenščine tiče, res neproblematičen ... V srednjo šolo smo namreč prišli s tako dobro podlago iz osnovne šole, da se nam tam slovenščine skoraj ni bilo treba učiti, tako dobro smo bili podkovani tako v slovnici kot v književnosti.

Prav tako pa mi je ostala v spominu profesorjeva močna ljubezen do gledališča in nastopanja oziroma režiranja. Bil je pravi entuziast in ni se bilo težko nalesti njegovega veselja do tovrstnega ustvarjanja. Učenci pogosto nismo

ravno filmsko blesteli v izvedbi različnih vlog v igrar, ki smo jih igrali na različnih proslavah. Najbolj živo se spominim proslav za naše mame ob dnevu žena, recitale ob kulturnem prazniku ter komemoracije ob 1. novembru. Pa vendar, če se te je dotaknila Zupanova neskončna čista ljubezen do gledališča, potem je prišla v srce radost in v možgane ponos.

Pa naš tedanji šolski časopis Preproste besede, katerega »oče« je seveda prof. Zupan. Čudovit naslov in še bolj čudovita Pavčkova pesem, ki stoji za njim. Prof. Zupan je vedno vse izpeljal zelo estetsko, vsemu je vdahnil neko višjo raven in temu smo sledili tudi učenci. Zelo veliko nas je zelo rado objavljalo in pisalo za ta naš šolski časopis. Objave so se prek šole in novinarskega krožka vrstile tudi navzven v raznih medijih, v časopisih, revijah in radiu. Sledile so tudi nagrade kot udeležba na srečanju mladih dopisnikov, pa srečanju pionirjev in najboljših dopisnikov takratnega Pionirskega tednika. Povsod sem bila zraven in to mi je širilo obzorja. Zato sem še danes hvaležna prof. Zupanu (in tudi njegovi ženi Danici), da sta nas po-

peljala v svet pisane besede in deljenja le-te prek objav v različnih medijih. In nenazadnje, prof. Zupanu nikoli ni bilo žal prebiti prostih popoldnevov v službi z nami, učenci. Tako smo dostikrat čistili pred spomenikom padlim borcem v Šentrupertu, pa kulturni dom, urejali okolico šole ... ali pa se pripravljali na recitale in gledališke igrice. Še posebej pa pristrčno in toplo doživljam spomine, ko smo sami poskrbeli za tiskanje in razmnoževanje šolskega glasila. Ciklostiranje, zlaganje, spenjanje ... kar vrvelo je od mladostne energije, katere motor je bil naš profesor. In vsi smo se počutili pomembne, še posebej tisti, ki smo imeli objavljene spise ali pesmi ...

Še je spominov, ki dvigajo duha in vnašajo veselje v zresnjeno srce. Prepričana sem, da mi moja osnovna šola brez prof. Zupana (in njegove žene) ne bi niti približno dala tistega, kar otrok in mlad človek najbolj potrebuje – samozavesti, pravih vrednot, dobrih vzgledov, delavnosti, širine in nenazadnje dobrega znanja. Zato z eno besedo: HVALA prof. Zupan, ker sem tako postala boljši človek! In moja želja: Še veliko ustvarjalnih in zdravih let!

**Prim. Danica Avsec, dr. med.:
"Njegovo predajanje delu
sem prenesla tudi v svoje
življenje ..."**

Tone Pavček pravi, da sreča ni pod palcem zaklad, ampak da je sreča, če imaš nekoga rad. Podobno je z uspehom. Ocenjevanje uspeha je pogosto varljivo in le vsak sam lahko občuti, ali je uspešen v življenju, ali ne. Na splošno smo uspešni takrat, kadar živimo in ustvarjamo z veseljem, predanostjo, si

dovolimo, da se nenehno razvijamo in učimo. Učimo se novih znanj in veščin, pa tudi tega, kako narediti nekaj lepega sebi, svojim najbližjim in drugim.

Za razvoj posameznika so ključni ljudje, ki skrbijo za učenje, stabilnost in zaupanje vase. V tem procesu so najpomembnejše osebe starši in učitelji. Plodove semen, ki jih zasejejo starši in učitelji, spoznamo šele pozneje v življenju, ko zaživimo svoje odraslo življenje.

Prof. Zupan je postal naš razrednik prav v času, ko smo že postajali mladi uporniki in bili včasih tudi svojeglavi. Ne spomnim se težkih besed, ne spomnim se, da bi prof. Zupan kadarkoli dvignil glas. Bil je umirjen, predan in zelo natančen pri poučevanju. On je slovenski jezik živel, dodatno ga je razdajal nam učencem z organizacijo proslav, recitiranjem pesmi, tekstov. Pesmi so z njegovimi recitacijami zaživele in postale še lepše kot so bile v pisani besedi. Šele pozneje v življenju sem zaznala, da je bilo njegovo dodatno delovanje še mnogo širše in za vse to je potreboval pogum, vztrajnost in ustvarjalnost.

Del njegove predanosti delu sem sprejela in prenesla tudi v svoje življenje. Še danes se učim od njega in upam, da bom tudi v starosti znala živeti kot živi prof. Zupan. Še vedno živi ustvarjalno, disciplinirano in svoje delo deli z drugimi. To je zagotovo primer uspešnega življenja in način, ki ga živijo veliki ljudje. To je tisto, kar učitelj lahko da svojim učencem, in pogosto si priznam, da sem imela srečo, da sem imela takega učitelja. Njegov vpliv in vloga vzornika se zame ni končala z zaključkom osnovne šole, ampak se je nadaljevala do danes in se še nadaljuje.

Za vzor in spodbude sem hvaležna vsem mojim učiteljem, še posebej pa prof. Zupanu in njegovi ženi.

**Red. prof. dr. Vera Smole:
"Skozi njegovo poučevanje
smo začutili, kaj je umetnost
besede ..."**

Ob besedi Šentrupert zagledam ljubo podobo tolikokrat videno z mojega Križevega Pota: med pisanimi in nenehno spreminjajočimi se progami Povnice in vinskimi griči stoji gručasta vas, iz nje pa izstopajo spredaj na levi šola, na sredi cerkev in ob robu zadaj na desni pokopališče. Obudijo se spomini na nešteto prehojeno pot čez Busenk, nato med njivami do prvih

kozolcev, kjer je šola, kamor sem hitela, že prav zadišala s svojim značilnim vonjem po šolskih malicah, ki pa so ga v razredih preplavile čisto druge vonjave: najprej po črnilu, s katerim smo na papir postavljali prve črke, jih kmalu vezali v besede; besede, pisane, pete in govorjene, te gradnike in posredovalke vsega vedenja, mnogih lepot in možnosti izražanja samega sebe. In na šentruperski šoli smo jih imeli možnost vsrkavati v vsej njihovi širini in globini – zahvaljujoč učiteljema Danici in Jožetu Zupanu, razdajajoči se dolensko-gorenjski navezi, ki sta ob izvrstnem poučevanju vodila še obšolske dejavnosti. Od mojega drugega razreda pa do prvega letnika gimnazije je bila ponedeljkova ura od sedme do osme zjutraj nekaj posebnega: takrat je bil novinarski krožek, spodbuden začetek novega tedna, ko smo z veseljem in ponosom pregledali naše objave v preteklem tednu, dobili nova navodila in včasih teme; nekdo pa je moral pisati zapisnik, da smo se naučili še tega! Še sedaj se sprašujem, kje je gospa Danica desetletja jemala voljo, nas spodbujala k pisanju, ga skrbno popravljala, nam vračala v prepis in pošiljala na razna mladinska uredništva, objavam sledila in jih dokumentirala. A obiske teh uredništev, kamor so nas pogosto vabili, kakor tudi srečanja pionirjev dopisnikov širom Slovenije je prepuščala svojemu možu Jožku. Z njim smo odkrivali ljubljanska uredništva in bili neizmerno presenečeni, da so nas in naše spise tako poznali. Če se je le dalo, nas je profesor mimogrede peljal še na ogled gledališke predstave; tudi prvi film na velikem platnu sem videla po njegovi zaslugi. Da smo lahko dobro pisali, pa je bilo treba ve-

liko brati: začetne spodbude k branju za bralno značko je v okolju, kjer je bila knjiga dejansko cenjena vrednota, vzbudila željo, kaj željo, slo po brati še več in več. Tudi naglas ali za nastop. Ko smo pri pouku obravnavali književnost, smo bili vedno znova priča pravemu kulturnemu dogodku. Interpretacijska sposobnost profesorja Zupana nas je za tiste trenutke prestavila v čisto drug svet, skozi njegovo podajanje smo začutili, kaj je umetnost besede. A te sposobnosti ni obdržal le zase: z veliko potrpežljivostjo jo je prenašal na nas – v številnih recitalih in odigranih igrakah in skečih. Najlepše in najbolj čustvene se bile proslave za osmi marec, najbolj zanosne za dan republike, ne bom pa pozabila tudi Pavčkovega Jurija Murijskega, ki smo ga igrali po več odrih, celo na širnih travnikih Pokljuk. Že res, da besedni zaklad knjižnega jezika osvajaš z branjem, a poznati je treba tudi njegovo zgradbo, na kratko slovnico. V njen svet sta me trdno in za vse življenje popeljala prav Zupanova; zaradi takih učiteljev slovenščine ni bilo težko študirati. S poglobljanjem v narečno zvrst pa sem se oddolžila še učiteljici prvega maternega jezika, šentruperske, svoji stari mami, ki me je v svet besedne umetnosti popeljala s čudovitim pripovedovanjem neštetih pravlji in zgodb; žal sva jih le malo z mamami uspeli rešiti pozabe.

Mladostne načrte ti življenje pogosto zasuka po svoje. Kot profesorju Zupanu se tudi meni ni uresničila želja poučevati v domačem kraju. Številna naključja – jaz temu pravim usoda – ti usmerjajo pot. Kaj boš na tej poti dal in doživel, odločaš sam. Iskreno hvaležna sem, draga moja učiteljica Danica in Jože Zupan, da smo – v zame zelo pomembnem obdobju – del te poti prehodili skupaj. Hvaležna in ponosna sem, da sta me spremljala tudi na poklicni poti, mi pošiljala rojstnodnevna in novoletna voščila, mnoga neodgovorjena, saj je namen, da vaju obiščem, največkrat podle gel čas. Vem, da ne zamerita, saj sta imela in še vedno imata polno življenje: imata svoje delo, vrt, knjige, kulturo, prijatelje, družino – imata drug drugega. Naj ostane tako še na mnoga leta! In hvala usodi, da vaju je pripeljala prav v Šentrupert.

Zbral in uredil: joze.uhan@telemach.net

Jože Zupan, novi list Rastoče knjige občine Šentrupert

Profesor Jože Zupan, drugi častni občan Občine Šentrupert, je novi List Rastoče knjige občine Šentrupert. Občina je tako želela počastiti jubilej častnega občana, učitelja in ravnatelja, vsestranskega kulturnika in avtorja stalnih razstav v tamkajšnji osnovni šoli.

Jože Zupan je bil več kot 40 let zaposlen na osnovni šoli v Šentrupertu – polovico časa kot učitelj in drugo polovico kot ravnatelj. Ves čas je bil aktiven soustvarjalec kulturnega utripa v kraju, dolini in širše, nemirni ustvarjalni duh pa ne počiva niti po upokojitvi. Je avtor razstav Izvirne ilustracije mladinskih del, Slovenske slikanice za otroke sveta ter stalne razstave Rastoča knjiga Temeniške in Mirnske doline v Trebnjem, ki so se ji v Šentrupertu pridružile še postavitev Rastoče knjige občine Šentrupert, Rastoče knjige svetovne mladinske književnosti in Rastoče knjige OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert. V začetku aprila pa je ob svojem 80. rojstnem dnevu izdal tretjo lastno knjigo V objemu življenja. Za razstavo je njegovo bogato in raznoliko kulturo delovanje povzel in zapisal profesor Ivan Gregorčič.

Na obletnico rojstva matere mu je župan Občine Šentrupert Rupert Gole izročil Listino Rastoče knjige občine Šentrupert. »Mislim, da se nihče ne sprašuje, zakaj, bilo je le vprašanje časa, kdaj. Profesor Jože Zupan je za naš Šentrupert v preteklih desetletjih stkal tako čudovite zgodbe in postavil tako edinstvene razstave in toliko naredil na področju kulture, da si to enostav-

no zasluži,« je povedal župan Rupert Gole, s katerim sta skupaj poskrbela za kar nekaj knjižnih prvencev.

»Zaljubljen sem v materinščino, vendar je velikokrat materinščina preveč skopa, da bi lahko izrazil z besedami vse tisto, kar nosim v srcu. Srce pa je tudi gnezdo ljubezni in od tam ne gre nikamor drugam,« je bil vesel Jože Zupan.

Jožeta Zupana pri delu vodi neizmeren ljubezen do vsega lepega – do slovenske besede, likovne umetnosti, do glasbe. Preplet vsega je bila prireditelj, ki jo je povezovala Petra Krnc Laznik. Večkrat nagrajeni slovenski ilustrator Peter Škerl je šoli ob 400-letnici šolstva v kraju in širitvi Rastoče knjige občine Šentrupert predal portret Jožeta Zupana, zapela sta otroški in mladinski pevski zbor Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert, ki ju vodi Nataša Dragar, za klavirjem pa je zbora spremljal Damjan Bracar. Glasbena šola Trebnje, ki vselej sodeluje pri širitvi Rastoče knjige, je prireditev naredila edinstveno s kitaristkama Barbaro Škarja in učiteljico Saro Zajc, z violinistko Hano Dragar, ki jo je s klavirjem spremljal Zoltan Peter, in mladim pianistom Vojkom Hyszem.

Petra Krnc Laznik

DELO KRAJEVNE ORGANIZACIJE RK ŠENTRUPERT

Naši 90-letniki so praznovali

Prostovoljke KORK Šentrupert so v Domu starejših občanov Trebnje obiskale gospo Ivano Puač, ki je marca praznovala 94. rojstni dan, in gospo Marijo Brezovar, tudi častno predsednico KORK Šentrupert, ki je marca praznovala 93. rojstni dan. Na domu na Malem Cirkniku pa so obiskale gospo Angelo Sapor, ki je maja praznovala svoj 94. rojstni dan.

Srečanje starejših občanov

Srečanja starejših občanov, ki ga prostovoljci KORK Šentrupert tradicionalno pripravijo tretjo nedeljo v aprilu, se je udeležilo okoli sto občanov. Letos so se pridružili tudi nekateri občani naše občine, ki jesen življenja preživljajo v Domu starejših občanov Trebnje. Zanje je bil to prav poseben dogodek, saj so ob vrnitvi v dom povedali, da se že veselijo naslednjega srečanja. Domači župnik je pred srečanjem daroval sveto mašo, nato je v Hiši vina Frelih sledilo druženje s pogostitvijo, ki so ga popestrili vaški pevci društva Mavrica s harmonikarjem Darkom in tam tudi prvič zapeli pesem, ki jo je napisala naša domačinka Vera Gregorčič. Mnogim pa so se zaiskrile oči, ko so se predstavili najmlajši, in sicer Mali zborček in Orffova skupina OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert z zborovodkinjo Natašo Dragar. Vsi udeleženci srečanja so ob prihodu prejeli priložnostna darila, ki so jih izdelali učenci OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert skupaj z mentorji, za kar se jim prav lepo zahvaljujemo.

Na srečanju vsako leto še posebej pozdravimo najstarejšega udeleženca. Letos sta bila to gospa Anica Lampret in gospod Anton Skušek.

Prisotne so nagovorili predsednica RKS OZ Trebnje Mojca Mihevc, domači župan Rupert Gole, predsednik društva

upokojencev Peter Pavlin in župnik Jaka Trček.

Za pijačo in sladke dobrote so poskrbeli družina Petra Brčarja, gostilna Jaklič, Franc Gorenc, družina Gorenc s Hrastrnega, Franc Špolar, DANA Mirna, Pekarna Bistrica in prostovoljka Rozi. Vsem lepa HVALA.

Ruža Brčar, foto: Ruža Brčar, Brane Pejovič

Meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola

KORK Šentrupert je v nedeljo, 3. junija, v sodelovanju z OZRK Trebnje kot darilo občanom občine Šentrupert ob občinskem prazniku izvedla brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola. Člana ekipe prve pomoči pa sta obiskovalcem prikazala praktični prikaz temeljnega postopka oživljanja z uporabo AED.

Meritve sta opravljali dipl. med. sestra Tanja Brcar in študentka Visoke zdravstvene šole Petra Gorenc. Pri meritvah pa sta pomagali Janja in Zoja. Meritev se je udeležilo kar 85 občanov, praktični prikaz temeljnega postopka oživljanja z uporabo AED pa si je ogledalo okoli 80 občanov.

Tekst in fotografija: Ruža Brcar

Na obisku pri slavlencu Jožetu Frelihu

Je razgledan, ima dober spomin, še vedno ga zanimajo novosti, izredno je pozoren in radoveden za vsakega posebej. Je spoštovanja vreden, izžareva toplino in znanje. Ima željo po biti boljši ter izraziti odnos do vsega lepega in dobrega. In to brez vzvišenosti! Zanimata ga kultura in gospodarstvo. Šport nekoliko manj, ker pravi, da je pri hoji bolj počasen. Hotel mu je ponagajati sluh, pa se je pokazalo, da sliši vse, tudi popravi, če je treba. Govorimo o slavlencu Jožetu Frelihu. K njemu smo v družbi najdražjega sina Franca in spretne fotografa Pepelnaka s prijetnim pevskim programom prišli pevci Mešanega pevskega zbora Društva upokojencev. Še posebej smo poudarili, da bomo samo čestitali, pa ni bilo tako. V sobi za goste so bile obložene mize pogrnjene kot za najimenitnejše goste. Bilo nam je lepo. Slavlencu še na mnoga zdrava leta! Tako je zvenelo tudi v Tilkini pesmi ter v zvočnosti polni slovenski ljudski pesmi našega upokojenskega zbora. Pa na zdravje!

Duška Lah Peček, MePZ DU Šentrupert

Podelitev priznanj krvodajalcem občine Šentrupert

Rdeči križ Slovenije - Območno združenje Trebnje je v marcu organiziral srečanje krvodajalcev, dobitnikov priznanj in plaket za več kot dvajsetkrat darovano kri.

Srečanje krvodajalcev občine Šentrupert je bilo v Gostilni Jaklič v četrtek, 15. marca.

Darovanje krvi je ena najplemenitejših oblik pomoči sočloveku. Da zadostimo potrebam zdravstva po krvi, v Sloveniji vsak delovni dan potrebujemo med 300 in 350 krvodajalk in krvodajalcev. Krvodajalci s svojim prostovoljnim darovanjem krvi prispevajo k ohranjanju zdravlja soljudi in preprečevanju smrti. Z darovano krvjo krvodajalci marsikatero žalostno zgodbo spremenijo v srečno.

Vse prisotne krvodajalke in krvodajalce sta pozdravili in se jim zahvalili za njihovo humano dejanje predsednica RKS OZ Trebnje Mojca Mihevc, v imenu občine Šentrupert pa Danica Grandovec.

Po ubranem petju Ženskega pevskega zbora Šentrupert sta predsednica RKS OZ Trebnje Mojca Mihevc in sekretarka

Tea Radelj krvodajalcem podelili priznanja in plakete.

V občini Šentrupert je 100-krat daroval kri Darko Eržen s Hrastnega, 60-krat Janez Tori z Malega Cirknika ter po 50-krat Franc Gorenc iz Šentruperta in Janez Primožič z Vrha.

Iskrene čestitke vsem dobitnikom priznanj.

Tea Radelj, sekretarka

Šahovski turnir v Deželi kozolcev

Tudi letos je ob občinskem prazniku Občine Šentrupert v Deželi kozolcev potekal tradicionalni šahovski turnir, ki se ga je udeležilo 29 šahistk in šahistov.

Tekmovanje je potekalo v dveh konkurencah, saj so posebej tekmovali člani in posebej osnovnošolci. Pred začetkom turnirja je udeležence pozdravil župan Občine Šentrupert Rupert Gole.

V članski konkurenci je bil po odigranih devetih kolih najuspešnejši Marjan Kastelic iz Novega mesta s 7,5 točkami pred najuspešnejšim domačinom Alešem Brcarjem s pol točke manj in Anejem Bizjakom iz Šahovskega kluba Brežice s šestimi točkami.

Osnovnošolci pa so tekmovali posebej, in sicer so se rezultati upoštevali za medobčinsko osnovnošolsko prvenstvo občin Šentrupert, Mirna, Mokronog-Trebelno in Trebnje.

Po odigranih devetih kolih je bil v absolutni konkurenci najuspešnejši Jaka Hazdovac iz Mirne. Šentruperski osnovnošolci pa so v posameznih starostnih kategorijah osvojili tri medalje. V konkurenci mlajših deklet je bila najboljša Zoja Brcar, tretja je bila Nina Lokar, med mlajšimi fanti pa je bil tretji Anže Vidmar.

Pokale so prejele tudi najuspešnejše šole. Prvo mesto je osvo-

jila OŠ Mirna, druga je bila OŠ Mokronog in tretja OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert (Zoja Brcar, Anže Vidmar in Nina Lokar).

Andrej Brcar

Spomladanska dogajanja v Planinskem društvu Polet Šentrupert

Program planinskega društva Polet je vsako leto pester, zanimiv in drugačen. Zasnujemo ga že meseca novembra za naslednje koledarsko leto. Za letošnje leto imamo v načrtu kar nekaj pohodov in vzponov tudi v sosednje dežele.

Predzadnjo soboto v mesecu marcu smo se odpravili na sosednjo Hrvaško. Naš cilj je bil vzpon na najvišji vrh Hrvaškega Zagorja in hkrati Hrvaške severno od Save, na 1060 metrov visok vrh Ivanjščica. Pot smo pričeli v vasi Prigorec tri kilometre iz mesta Ivanec. Po strmi gozdni, dobro markirani poti smo se povzpeli preko Konja do vrha. Pot nas je vodila skozi gozd. Tla so bila pobeljena s snegom; bolj ko smo se vzpenjali, več je bilo snega, ki ga tudi topli spomladanski sončni žarki niso stopili. Do vrha smo potrebovali dve uri. Na čistini na vrhu smo se lahko povzpeli na železni stolp in uživali v prekrasnem razgledu. Tik pod vrhom

smo se okrepčali v prijaznem Planinskem domu Josipa Pasarića. Na izhodišče smo se vrnili po severni strani. Snega je bilo še presenetljivo veliko, zato smo si lahko dali duška s kepanjem in dričanjem in tako dokazovali, da imamo nekateri še vedno veliko otroškega v sebi.

21. aprila smo se podali v zavetje smrekovih gozdov po slovenski planinski poti. Naš cilj je bil Smrekovec, 1577 metrov visok vrh Smrekovskega pogorja, ki leži na severovzhodnem območju Kamniško-Savinjskih Alp. Pot nas je vodila po širših gozdnih kolvozih ter ozkih stezah med visoki-

mi smrekami od Andrejevega doma na Slemenu do Doma na Smrekovcu. Pot ni bila prezahtevna, vendar se zaradi slabo označenega dela ter snega nismo odločili, da se povzpemo do vrha. Pri koči na Smrekovcu smo si odpočili, se ogreli na soncu, nato pa se odpravili do Mozirske kočice na Golteh. Da je bila odločitev vodnikov pravilna, se je izkazalo že kmalu, ko smo se spustili od kočice na Smrekovcu, saj nas pot ni vodila samo v dolino, ampak smo se tudi dodatno vzpenjali. Snega je bilo na določenih delih še toliko, da smo pošteno gazili v breg. Ko je gozd pred našim ciljem prehajal v travniška pobočja, smo lahko uživali v morju pomladanskega žafrana.

Zadnjo soboto v aprilu smo se najpogumnejši odpravili v plezalni vrtec v Glinščico. Plezanja ob jeklenicah se je letos udeležilo kar triindvajset navdušencev, tako da smo se razdelili v dve skupini ter preplezali steno in druge smeri.

19. maja pa smo se odpravili v sosednjo Italijo, do mesteca Bordano, ki leži južno pod goro San Simeone na nadmorski višini 1505 metrov. Zaradi dolge vožnje smo se na to razgledno goro povzpeli sredi poznega dopoldneva. Pot se je strmo vzpenjala skozi gozd in naš prvi cilj je bil dosežen že, ko smo se vzpeli na planoto do srednjeveške cerkvice iz 14. stoletja San

Simeone, po kateri je gora dobila ime. Odprl se nam je prekrasen razgled na prodišča rek Bela in Tilmenta, pa na sosednje vrhove Karnijskih in Julijskih Alp ter preko Furlanske nižine. Iz planote, ki sicer ni bil končni vrh, smo se spustili do vznožja, saj smo si želeli v bližnjem Bordanu ogledati še hišo metuljev. To je pravi živi muzej teh žuželk, saj smo se lahko sprehajali med pisanimi vrtovi ter uživali v pestrosti amazonškega, afro-tropskega in indo-avstralskega okolja.

Martina Ruperčič

Kaj se dogaja pod kozolci?

V Deželi kozolcev v teh dneh praznujemo pet let uspešnega delovanja. Z veseljem smo pozdravili že več kot 50 tisoč obiskovalcev z vsega sveta, med drugimi nas je obiskal državljani Surinama. Najbolj pa smo veseli druženja domačinov v zavetju edinstvenega parka kozolcev na svetu.

Rojstni dan

Jubilejno rojstnodnevno praznovanje je bilo nekaj posebnega. Člani Etno družabnega društva Draga so prikazali ročno košnjo in vdevanje sena, člani Lovskega društva Šentrupert so skuhali odlični golaž, ki je privabil številne obiskovalce, sladkali pa smo se z dobrotami, ki so jih pripravile članice Društva podeželskih žena in deklet Šentrupertske Šmarnice. Ob druženju na 'županov dan' z Rupertom Goletom smo uživali v nastopu ansambla Grand kvintet, odprli razstavo fotografij kozolcev Ernöja Sebastiana in se spomnili vsega dobrega, kar je v Šentrupert prinesla in še prinaša Dežela kozolcev.

Srčna tisočaka

Ponosni sporočamo, da smo na 2. dobrodelnem festivalu Cviček v srcu zbrali skoraj 2000 evrov za štiri leta stara dvojčka Emo in Anžeta, ki zaradi gibalnih ovir potrebujejo dodatne terapije. Gostiteljica dogodka, 19. cvičkova princesa Dragica Ribič v petek, 27. aprila, privabila obiskovalce od blizu in daleč (med gosti je bil tudi Izraelec), ki so v dobrodelnem duhu okušali izbrane okuse Dolenjske.

Z nami so bili vinogradniki in vinarji iz kleti Opara, Frelih, Štemberger, DV Mirna Peč, DV Mokronog in Vina Zajc. Za kulinarčno ponudbo sta poskrbela Bistro Marof in Gostilna Javornik.

Izkupiček je namenjen štiri leta starima dvojčkoma Emi in Anžetu iz okolice Trebnjega. Štiriletnika imata vsak teden številne terapije in obravnave strokovnjakov. Verjamemo, da smo jim lahko s skupnimi moči omogočili in olajšati terapije do prvih samostojnih korakov.

Sladek Dan ljubezni

Nepozabni ljubezenski napevi, ki jih je izvedla Vokalna Skupina Lilith, ter utrinki ljubezenske zgodbe Matevža in Jerce so v Deželo kozolcev na dan ljubezni, 23. maja, privabili tudi sončne žarke, z obiskovalci pa smo delili še sladko presenečenje. Ste tudi vi zaljubljeni v življenje?

Pozor, snemamo!

Pred dnevi so nas obiskali članica in člani ansambla Dolenskih 5 ter med kozolci posneli videospot za svojo novo skladbo Jaz sem ta. Podpiramo njihovo inovativnost in srčnost!

Življenje je igra

Maja smo se ponosno pridružili projektu Slovenija se igra. Veseli smo, da ste se pobudi odzvali v tako lepem številu. Večkrat bi morali prisluhniti 'otroku v sebi'.

Kaj se obeta med poletjem?

V Deželi kozolcev pripravljamo edinstvene poletne delavnice pod kozolcem! Spremljajte nas na www.dezelakozolcev.si ter na FB strani Dežela kozolcev. Vabljeni v zavetje 'lesenih gradov'.

Branka Brcar

Dežela kozolcev in Mednarodni dan muzejev

Na Mednarodni dan muzejev, ki je bil 18. maja, je ekipa Dežele kozolcev v duhu medmuzejskega povezovanja obiskala Barbovo graščino na Veseli Gori. Janez Kvaternik Kamniški nam je najprej predstavil napravo za izdelovanje vrvi. Ta način izdelave sega v začetek 19. stoletja, ko so že uporabljali zobnike. Napravo smo seveda tudi uspešno preizkusili, navdušeni smo bili nad iznajdljivostjo tedanjih vrvarskih mojstrov in Janezovim znanjem. Spoznali smo tudi način ročne izdelave papirja iz poznega srednjega veka, ki ga Janez Kvaternik Kamniški tudi uporablja v lastni tiskarni in knjigovoznici.

Nadaljevali smo v duhu vitezev in lokostrelcev ter se prez-

kusili v streljanju z mongolskim ukrivljenim lokom. Na koncu smo si podrobno ogledali razstavo Eksperimentalne arheologije na temo poznega srednjega veka in zgodnje renesanse. Vstopili smo v svet heraldike oz. grboslovja, v kovnici denarja skovali srebrnik, si ogledali vitezovo orožarno, grajsko tiskarno in knjigovoznico ter deželni urad s knjigami. Presenečeni, da smo lahko preizkusili vse eksponate, od kovnice do mečev in oklepov, se dotaknili papirja in tiskarskih črk, smo se polni lepih vtisov in novega znanja vrnili v Deželo kozolcev.

Romana Hudovernik Salazar

Zaključek Cicikuharja

Ker se bliža konec šolskega leta, se je zaključila tudi naša dodatna dejavnost v vrtcu, CICIKUCHAR. V šolskem letu smo enkrat mesečno postali mali kuharji in pripravljali različne jedi. Naše zadnje srečanje pa smo obeležili s piknikom v naravi, na katerem smo spekli hrenovke na čisto pravem ognju. Na piknik so otroci prišli skupaj s svojimi starši, bratci, sestrkami, babicami ...

Naše popoldne je bilo ob dobri hrani in pijači zabavno, družabno in razigrano.

Zdenka, Alenka, Vesna in Janika

Zaključni izlet

Ker se šolsko leto bliža koncu, sta se najstarejši skupini, Gumbki in Vetrnice, v sredo, 16. maja, odpravili na zaključni izlet v Kranjsko Goro na ogled Kekčeve dežele. Ko smo prispeli v Kranjsko Goro, smo se najprej ustavili v Okrepčevalnici Lačni Kekec, kjer smo pojedli kosilo. Nato smo se odpravili proti Kekčevi deželi. Tam nas je pričakal avtobus, vodič pa nas je vodil po Kekčevi deželi. Na začetku smo rešili Mojco iz Bedančeve kletke. Nato smo spoznali Brinceljna in Kekca. Ogledali smo si Brinceljno hišo in se spustili po toboganu. Potem smo šli skozi skrivni rov do Mojčine in Kekčeve. Ker nas je »ulovil« dež, smo se hitro sprehodili še do Pehtine hiše. Pehta nam je postregla s pecivom in čajem. Na koncu smo zapeli še Kekčevo pesem in se poslovili. Otroci so bili navdušeni. Najbolj od vseh so si zapomnili Bedanca, njegove odgovore, zakaj se ne umiva, in kako so ga z oponašanjem sove pregnali. Imeli smo lep dan.

vzgojiteljice skupin Gumbki in Vetrnice

Sodelovanje na I. mednarodnem festivalu Rastoče knjige

V torek, 29. maja, je sedem učencev naše šole sodelovalo na prvem mednarodnem festivalu Rastoče knjige in Združenih rastočih knjig sveta, ki ga je svečano odprl predsednik državnega sveta Alojz Kovšca.

Prireditev je bila dopoldne v Festivalni dvorani Pionirskega doma v Ljubljani.

Posamezne šole so predstavile svoje rastoče knjige. Našo Rastočo knjigo so predstavili Nadja, Megi, Tinkara, Vojko, Ida, Ana in Damjana.

Popoldne pa je bila v parku, kjer domuje deklica z rastočo knjigo, osrednja kulturna prireditev, deklica je zrasla za dva centimetra – z verzom »Pesnik je vrtnar tišine«, ki ga je zapisal letošnji Prešernov nagrajenec Boris A. Novak.

Janja Jerovšek

RASTOČA KNJIGA

400 let šolstva v Šentrupertu

1618 -2018

Leto 2018 je leto izjemnega jubileja, saj obeležujemo 400-letnico šolstva v Šentrupertu. Šola v Šentrupertu se je razvijala od preprostih začetkov leta 1618 pa vse do danes.

Iz Nadškofijskega arhiva v Ljubljani smo pridobili kopijo originalnega pisma vikarja Mihaela Bartola iz leta 1618, ki ga je pisal novomeškemu proštu, in v njem zapisal tudi stavek o učiteljevi ženitvi:

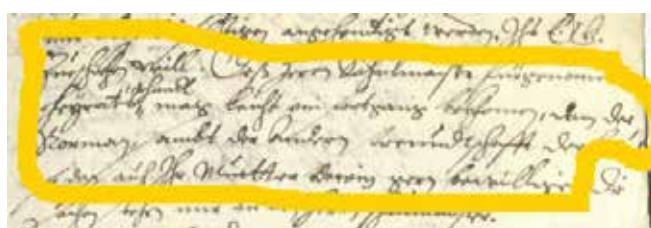
»Gospoda šolmaštra ženitovanjske zadeve bodo zdaj napredovale, ker so v to privolili Rorman in drugi prijatelji neveste in tudi njena mati, zdaj je ležeče vse na šolmaštru.«

Na osnovi tega stavka lahko z gotovostjo sklepamo, da je že v tistem času Šentrupert imel učitelja, ki je poučeval otroke. To je dokaz, da je bila šola v Šentrupertu že pred 400 leti! In tudi odgovor vsem, ki sprašujejo: »Kako pa veste, da je bila pri vas takrat že šola?«

Mira Brezovar

1618 – ŠENTRUPERT ŽE IMA ŠOLMAŠTRA
1774 – ENORAZREDNA ŠOLA
1876 – DVORAZREDNICA
1890 – TRIRAZREDNICA
• 1892 – prvič vzporednica k 1. razredu
• 1902 – odprt oddelek oddaljenih in ukinjena vzporednica
• 1906 – ponovno vzporednica k 1. razredu in oddelek oddaljenih
1921 – PETRAZREDNICA
1946 – ŠTIRJE RAZREDI OSNOVNE ŠOLE in VIŠJA LJUDSKA ŠOLA
1953 – ŠTIRILETNA OSNOVNA ŠOLA in NIŽJA GIMNAZIJA
1958 – OSEMLETNA OSNOVNA ŠOLA
2003 – DEVETLETKA – začetki uvajanja v 1. in 7. razredu

Zapis v pismu iz leta 1618

Sprehod skozi čas

V četrtek, 31. maja, smo imeli zaključno prireditev z naslovom Sprehod skozi čas, na kateri je nastopilo veliko učencev, ki so predstavili zgodovino in razvoj šolstva v Šentrupertu. Prireditev sta z izbranimi pesmimi obogatila še otroški in mladinski zbor. Predstavili smo kratek film, ki je nastal na filmski delavnici v sodelovanju z JSKD Trebnje. Obiskovalci so si lahko ogledali tudi razstavo, ki prikazuje 400-letno zgodovino šolstva v Šentrupertu. Vodja prireditve in avtorica razstave je Mira Brezovar.

Janja Jerovšek

Devetošolca – državna prvaka v izdelavi izdelka iz kovin

V soboto, 12. maja, je bilo na Fakulteti za naravoslovje in matematiko v Mariboru državno tekmovanje v konstruktorstvu in tehnologijah obdelav. Tekmovanja sta se udeležila Megi Sokač in Vojko Hysz kot ekipa v kategoriji izdelave izdelka iz kovine in postala državna prvaka.

Anja Špiljar, mentorica

Rastoča knjiga šole spet bogatejša

Ob dnevu šole smo se spomnili na dr. Pavla Lunačka, po katerem nosi šola ime, letos že 35. leto. Pred petimi leti smo prav na ta dan odprli Rastočo knjigo šole, zdaj smo ji dodali nov prispevek.

Ob 400-letnici omembe šolstva v Šentrupertu je hiša znanja postala navdih za pesniška potovanja. Nastala je pesniška zbirka z naslovom **HIŠA ZNANJA – NAVDIH ZA PESNIŠKA POTOVANJA**, v kateri smo zbrali stvaritve številnih učencev. Pesniška zbirka ima deset tematskih sklopov, ki so jih narekovale pesmi same. Pesmi v njej so raznolike: prevladuje štirivrstičnica, najdemo konstruktivistično pesem, celo gazelo, definicije. Pika na i pa so simpatične ilustracije, ki so delo devetošolke Karin Berk.

Na kulturni prireditvi 7. aprila smo pesniško zbirko predstavili, slavnostni govornik je bil akademik prof. dr. Boštjan Žekš, predsednik društva Rastoča knjiga.

Rastoča knjiga ima tudi simbol – drevo, ki širi veje z vrednotami, ki so jih zbrali učenci. V duplu pa ima svoj koticček deklica s knjigo, ki simbolizira znanje, uspeh, človekovo rast ...

Janja Jerovšek

Draga šola, hvala ti za devet let, ko pripravila si nas za svet

Poslavlja se generacija 2003

Kot prvošolčki z rumenimi ruticami in navihanimi obrazi smo začeli pisati našo devetletno zgodbo. Naši prvi cilji so bili imeti najboljšo igračko v razredu. Skozi šolska leta smo pridobivali nova znanja, spoznavali smo vrednote, ustvarjala so se prijateljstva, naši cilji pa so postajali večji. Šola nam je omogočila, da smo se razvili v take nadobudneže, ki bodo kmalu obrnili nov list v svojem življenju. Nekateri bodo postali spretni tehniki, mizarji, strojniki, frizerji, drugi pa bodo svoje znanje nadgrajevali v gimnazijskih programih.

Megi Sokač, Nadja Ziherl in Gašper Gole

*Šola nam ponudi znanje,
za popotnico zastonj deli skrbi.
Nam se zdi kot neubežne sanje,
iz katerih krajše ni poti.*

*Znanje položimo v voziček,
če je poplačano, nas odpelje v raj.
Takrat vesel kot spomladski ptiček
bi najraje si postavil mlaj.*

*Če pa kdaj naše znanje je v izgubi,
zlije se nate velik dežni oblak
in si kot miška v slonji pogubi,
v redovalnici pa se znajde zakoličen znak.*

*Vsak kdaj doživi boleč poraz,
pomembno je, da zgodbo zaključi vzpon.
Ti sam si večni ustvarjalec,
da utreš si pot,
ko bo zazvonil zadnji šolski zvon.*

Nadja Ziherl, 9. razred

Lejla Majkić dosegla drugo mesto na vseslovenskem podjetniškem tekmovanju Popri

Lejla Majkić, pred dvema letoma še učenka OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, se je odlično izkazala na državnem tekmovanju iz podjetništva. Kako je že pri 16 letih zašla na pot podjetništva, nam je povedala v kratkem intervjuju.

Od kod ideja postati podjetnik pri tako rosnih letih?

Že v osnovni šoli sem imela vizijo, da bom nekoč uspešna podjetnica. Zato sem se brez oklevanja vpisala na Ekonomsko šolo Novo mesto, in sicer v program ekonomske gimnazije. Vedela sem, da imajo tam tudi predmet podjetništvo. Nisem pa seveda razmišljala, da se bom tako kmalu sama preizkusila v podjetništvu.

Kdaj se je sploh začelo?

Lansko šolsko leto smo bili dijaki povabljeni k sodelovanju na Startup vikendu, ki ga je organiziral Podjetniški inkubator Podbreznik. Tam sem se prvič srečala s podjetništvom in zdelo se mi je kar zanimivo, zato sem se Startup vikenda udeležila tudi letos in predstavila svojo idejo, ki je bila takrat še precej v povojih. To je bila moja vstopna točka v svet podjetništva. Čeprav takrat moja ideja ni bila izbrana in sem delala na ideji nekoga drugega, sem se odločila, da bom vztrajala in svojo idejo razvijala naprej. Najprej sem se prijavila na podjetniško šolo, ki jo je organiziral Podjetniški inkubator Podbreznik, kjer smo šli skozi vse osnovne procese v Startup podjetju. V tem času sem se v šoli vpisala v podjetniški krožek, kjer sem s pomočjo mentorice Mateje Nemačič začela idejo razvijati in se udeleževati raznih podjetniških tekmovanj. Že od samega začetka mi je pri ideji pomagala tudi profesorica Tamara Rifelj, kasneje, v okviru podjetniškega krožka, pa tudi zunanji mentor Janez Gorenc.

Si že lani dosegla kakšen uspeh?

Lani nisem dosegla vidnih rezultatov, bila sem tudi še v prvem letniku in zame je bilo dobro že to, da sem nabirala izkušnje in se izobraževala. Potem pa sem se v le-

tošnjem šolskem letu vključila v podjetniški krožek in začela z razvijanjem lastne ideje Zrolanka. To je zložljiva blazinicica za sedenje v naravi. Izdelana je iz različnih materialov kot so plastične vreče za smeti, blago in umetno usnje. Je barvita, unikatna, lahka, zložena zavzame malo prostora in je enostavna za čiščenje.

Moja ideja je bila hitro prepoznana kot dobra. Z njo sem se udeležila različnih tekmovanj. Moje prvo tekmovanje je bilo tekmovanje Spirit, kjer sem prišla med deset najbolj perspektivnih dijaških podjetniških idej in prejela finančno spodbudo za

nadaljnji razvoj ideje. Naslednje tekmovanje so bili Popri, kjer sem dosegla drugo mesto v kategoriji dijaških podjetniških idej. Šele nekaj dni po tekmovanju sem se začela zavedati, kaj sem dosegla, in zdelo se mi je neverjetno. Udeležila sem se tudi tekmovanja Moje podjetje, kjer nisem dosegla vidnejših rezultatov, sem se pa veliko naučila in zabavala, saj smo ves teden pred tekmovanjem pripravljali dekoracijo za stojnico, ki so jo ocenjevali na tekmovanju. Zelo sem hvaležna vsem, ki so mi tako ali drugače pomagali pri pripravi stojnice, saj sama tako obsežne stvari v tako kratkem času ne bi zmogla narediti.

Kaj sploh so Popri?

Popri je tekmovanje za najboljšo podjetniško idejo med mladimi. Tekmovalci tekmujejo v treh kategorijah: osnovnošolci, srednješolci in študentje ter mladi do 29. leta, ki še nimajo svojega podjetja. Organizira ga Primorski tehnološki park, ki želi predvsem dvigniti sposobnost mladih za uresničevanje svojih zamisli in pri njih spodbuditi ustvarjalnost, inovativnost, komuniciranje, timsko delo ipd.

Zame so Popri predvsem čudovita izkušnja, s katero sem pridobila ogromno znanja in možnosti za nadaljnji razvoj. Naučila sem se veliko stvari in se ob tem zabavala. Zelo mi je všeč, da je komisija vsako ekipo pohvalila, saj ti to da zagon za nadaljnje delo. Popri so izkušnja, ki bi jo moral doživeti prav vsak.

Kaj te čaka sedaj?

Upam, da bom res lahko odšla v Ameriko, kjer naj bi se med 11. in 16. junijem udeležila tekmovanja Genius Olympiad. To je mednarodno srednješolsko tekmovanje na temo reševanja okoljskih težav. Zame to predstavlja velik izziv, hkrati pa čudovi-

to izkušnjo in priložnost spoznavanja novih ljudi, kultur, idej. Menim, da vsaka izkušnja človeka bogati in pripomore k temu, da postaja boljši.

Zdaj še zbiramo sredstva za pot in upam, da mi bo uspelo. Tudi če ne, ne bom obupala. Imam že nove ideje. Sem namreč umetniška duša in želim še naprej ustvarjati. To je tudi eden izmed razlogov, zakaj mi je všeč podjetništvo, saj lahko združiš več različnih stvari.

Boš študij nadaljevala v smeri podjetništva in ekonomije?

Tega še ne vem zagotovo, saj me zanima ogromno stvari in se res težko odločim, kaj bi počela v življenju. Prav tako sem ugotovila, da ne morem početi le ene stvari oziroma se usmeriti le v eno stroko, saj se tako kmalu začnem dolgočasiti. To se odraža že sedaj, saj počnem veliko različnih stvari in težko razumem tiste, ki jim je dovolj že to, da so pri pouku in ne želijo ničesar več. Prepričana sem, da če bi bil dan daljši in bi imela več časa, bi zagotovo našla še kaj, kar bi počela, saj imam že sedaj cel spisek stvari, ki jih želim početi, pa mi zaradi pomanjkanja časa ne uspe.

Zaenkrat me najbolj zanimajo psihologija, sociologija in modno oblikovanje. Rada delam z ljudmi. Že sedaj izvajam na šoli tutorstvo za mlajše dijake, sem prostovoljka v domu za ostarele, sem pa tudi vodnica in načelnica družine MČ pri tabornikih. Ko najdem kaj prostega časa, rada izdelujem nakit, saj je zame to ena izmed oblik sproščanja. Me pa vedno bolj mika tudi možnost, da bi postala mentorica v podjetništvu. Morda tudi zato, ker imam že sedaj odlične mentorje, ki si res vzamejo čas zame, me spodbujajo in mi pomagajo. Poleg tega pa se mi zdi delo v šoli zanimivo in se tam počutim kot doma. Ob misli, da bi lahko dijakom, ki so v podobnem položaju kot sem bila jaz na začetku leta, pomagala na njihovi poti do uspeha, se zelo razveselim. Že sedaj, ko moj vod zмага na kakšnem taborniškem tekmovanju, sem zelo ponosna na njih.

Slavka Breznikar,
Ekonomska šola Novo mesto

Prazničen dan za 18 prvoobhajancev

Na praznik Svete Trojice je v naši župniji prvo sveto obhajilo prejelo 18 otrok. Na ta dan so se starši in otroci pripravljali zelo resno. Ves maj so obiskovali šmarnice, devet dni pred prvim svetim obhajilom pa tudi devetdnevnic. Pripravljali so se tudi z molitvijo v družinah, molili so ob neposvečeni hostiji in tako v srcu obujali ljubezen do Jezusa, ki ga bodo prejeli pri obhajilu.

Za slovesnost se spodobi, da sta okrašeni tudi cerkev in okolica, starši so stopili skupaj in poskrbeli za prazničen dan. Naj vse blagoslovja Jezus.

Duhovne vaje za tretješolce

Sredi aprila so tretješolci v okviru priprav na prvo sveto obhajilo imeli duhovne vaje. Niso odšli v kakšen samostan ali odmaknjeno hišo in se predali molitvi. Duhovne vaje so imeli kar v Šentrupertu v župnišču. V družbi animatorjev so preživeli tri čudovite dni.

Temi duhovnih vaj sta bili spoved in evharistija. S pomočjo božje besede o izgubljenem sinu in dobrem pastirju in spraševanja vesti so otroci imeli prvo spoved, nato pa so spoznavali Jezusa, ki je navzoč v hostiji. Naučili so se tudi, kako te hostije nastajajo. Duhovne vaje so zaključili z nedeljsko sveto mašo, ki so jo pripravili sami.

Animatorji se pripravljajo na oratorij

Več kot trideset animatorjev se že od februarja pripravlja na Oratorij 2018, ki bo od 9. do 14. julija.

Rdeča nit bo tokrat življenje misijonarja Friderika Barage med indijanci. S pomočjo vodila ENO JE POTREBNO skušajo animatorji že pet mesecev vključiti vse vidike dobrega oratorija. Dobro se zavedajo, da morajo najprej usvojiti veščine oni sami, šele potem lahko stopijo pred otroke z zgodbo, katehezami, delavnicami, igrami, sporočili, veseljem in z zabavo. Voditelji oratorija in animatorji dobro vedo, da bo oratorij tako dober, kolikor bodo vanj vložili svojega truda in priprave. Se vidimo julija!

župnik Jaka Trček

POSLOVILI SO SE ...

Poslovili so se

Marija Kos

Pija Krbavčič

Ana Pajč

Marija Starič

Ivanka Livk

Fani Škerjanc

Franci Oplotnik

Jožef Erpe

Anton Štrukelj

Stanislav Karlič

Ivana Ramovš

Martina Urbančič

Marija Tratar

Nenad Matjaž

Spoštovani gospod župnik Jaka Trček, spoštovani naš slavljenec!

V teh dneh praznujete svoj 50. rojstni dan, zato mi dovolite, da vam v imenu župnijskega sveta in v imenu vseh faranov naše šentruperske župnije voščim in čestitam.

Živite med nami v Šentrupertu in sprejeli smo vas za našega duhovnika. Razdajate se za vse nas in naše otroke. Obiskujete naše bolne, onemogle in trpeče bolnike. Prinašate jim upanje in sveto obhajilo, nas starejše pa vsak dan utrjujete v sveti veri. Poleg duhovniškega poklica ste uspeli dokončati tudi naše veroučne učilnice in župnijski dom. Uspelo vam je nemogoče, z vašim trdnim delom in z znanjem, energijo in dobrim gospodarjenjem našega skupnega premoženja v fari.

Hvala vam, gospod župnik, za vsa ta dela v naši fari. Želimo vam, da bi vam Bog dal predvsem zdravja in še veliko uspehov pri vašem duhovniškem delu in naj vas spremlja božji blagoslov. Želimo si, da bi bili še dolgo let med nami in naredili še veliko dobrega za nas. Bog vas živi, gospod župnik Jaka, in stokrat bohlonaj za vse.

Vse to vam želimo farani.

Peter Kurent

Od vasi do vasi

Ni vsaka vas Slovenska vas: **6. srečanje vaščanov Slovenskih vasi Slovenije in Madžarske**

V soboto, 19. maja, smo se letos že šestič zapored zbrali vaščani Slovenskih vasi iz Slovenije, prvič pa so se nam na gostovanju v Sloveniji pridružili tudi vaščani »Slovenskega vesa« naše vzhodne sosedke, ki se kot predstavniki narodne manjšine že dolga leta trudijo ohranjati slovenski jezik živ.

Nabralo se nas je več 100 udeležencev, poleg sedanjih in nekdanih prebivalcev naše vasi še vaščani Slovenskih vasi iz občin Brežice in Kočevje ter Slovenske vasi, ki predstavljajo neke vrste predmestje porabskega mesteca Monošter, enega izmed aktivnejših centrov ohranjanja slovenske kulture na Madžarskem, nedaleč od avstrijske in slovenske meje. Bilo bi nas še nekoliko več, saj v Sloveniji poleg omenjenih treh obstaja še Slovenska vas v občini Pivka, a se do sedaj žal niso udeležili še nobenega od srečanj.

Za uvod v srečanje smo si ogledali cerkev sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori, kjer nam je dolgoletni ključar, gospod Peter Kurent, predstavil

življenje svetnika skozi freske, ki krajajo baročno lepoto. Pozitivno so nas presenetili madžarski gostje, ki so, očarani nad lepoto cerkvenih poslikav, v tekoči slovenščini zapeli eno od bolj znanih pesmi, ki se pri nas navadno poje pri maši v mesecu maju, posvečenem Mariji.

Za lačne in žejne popotnike so zelo dobro poskrbele članice Društva podeželskih žena in deklet Šentrupertske šmarnice, ki so nas pogostile z domačimi dobrotami.

Janez Kvaternik, večini bolj poznan kot Janez Kamniški iz KUD Klati vitez, nas je popeljal nekaj stoletij nazaj, v zgodovino. Lahko smo dobili občutek, kako

so bili videti prvi obrisi današnje države, predstavil nam je kovanje denarja in rekonstrukcijo naprave za pletenje vrvi iz tistih časov. Za konec so tisti najbolj pogumni poprijeli za meč in sabljo, nekateri so poskusili celo streljati z lokom in samostrelom. Veljalo bi izpostaviti tudi to, da je Janez – poleg blejskega – eden od dveh »grajskih tiskarjev« v

Erika Kiss Köleš, zagovornica Slovencev na Madžarskem; foto: Franc Pepelnak

Keramična skledica, darilo in spomin na tokratno srečanje; foto: Franc Pepelnak

Sloveniji, na kar smo domačini pre malo pozorni.

Prihodu z Vesele Gore je sledil osrednji del srečanja, za kar se lahko zahvalimo osebju gostilne Vojnovič, ki nas je sprejelo pod svoje okrilje, in glavnemu organizatorju Alojzu Gregorčiču za uspešno izpeljavo dogodka. Srečanje ne bi minilo niti brez številnih donatorjev in podpornikov srečanja iz celotne Temeniško-mirnske doline.

Za uvod v družabni del srečanja ni šlo brez gasilske fotografije, kjer smo se komajda vsi zrinili pred objektiv. Sledili so pozdravni nagovori predstavnikov vseh štirih vasi in župana Ruperta Goleta, pozdravila nas je tudi zagovornica slovenske manjšine v madžarskem parlamentu, gospa Erika Kiss Köleš.

Ker smo imeli v gosteh Madžare, ni šlo brez bograča. Jedli smo iz keramičnih skledic, ki so bile hkrati tudi darilo in spomin na tokratno srečanje. Ob glasbi in plesu, prenekateri šali, prijateljskem druženju starih prijateljev in (so)vaščanov ter vzpostavljanju novih stikov je popoldne prehitro minilo. Vsak je odšel v svojo domačo vas v upanju, da se prihodnje leto, ko so nam gostoljubje obljubili Brežičani, zopet zberemo v tako velikem številu.

Maja Gregorčič, fotografije: Franc Pepelnak

Za uvod v družabni del srečanja ni šlo brez »gasilske« fotografije; foto: Franc Pepelnak

Predstavniki vseh štirih vasi z županom Rupertom Goletom (od leve proti desni: Bogdan Palovšnik, krajevna skupnost Jesenice na Dolenjskem v občini Brežice, Madžarka Ilona Bartakovics, Tone Fabjan, KS Stara Cerkev v občini Kočevje, župan Rupert Gole, madžarska predstavnica Katalin Daniel in predstavnik gostiteljev, Alojz Gregorčič); foto: Franc Pepelnak

NA FLANČNIKU

Šolski vrt: veliko več kot le kos zemlje

Letos obeležujemo 400-letnico šolstva v Šentrupertu, malokomu pa je znano, da so se v letih od 1896 do 2002, torej v obdobju dobrih stotih let, zvrstili zgolj štirje ravnatelji. Prvi od njih, ki je z ravnateljevanjem pričel leta 1896, je bil Aleksander Lunaček, oče dr. Pavla Lunačka, po katerem šola nosi ime. Poleg dolgoletnega ravnateljevanja velja za začetnika šolskega vrta v Šentrupertu, ki je dolga leta slovel kot najboljši na tedanjem krškem območju, bil pa je Lunaček tudi med pionirji čebelarjenja v lokalnem okolju.

Obema, tako Aleksandru Lunačku kot Jožetu Zupanu, sogovorniku v tokratnem intervjuju, je skupna izjemna povezanost s krajem kljub dejstvu, da nihče od njiju ni rojen Šentrupertčan.

V monografiji, ki je izšla ob stoletnici rojstva dr. Pavla Lunačka, predanost Aleksandra Lunačka delu opiše takole: »Če je bila šola žarišče njegovega dela, je bil vrt njegova nadgradnja. Ko je pri- ➤

Po vsej dolžini vrta je bila potka, s katere sta bila skrbno odstranjena plevel in trava. Tako je bil pogled na vrt prijeten že s šolskega okna. Fotografija, nastala okrog leta 1920.

(hrani Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šentrupert)

šel v Šentrupert, se je z vso vnemo lotil vrtnarstva, sadjarstva in čebelarstva. Poglavitne zasluge si je Lunaček v letih 1908 – 1930 pridobil tudi kot strokovni publicist na področju sadjarstva in čebelarstva. Svoje zapise je objavljali v Jutru, Sadjarju in vrtnarju, Slovenskem sadjarju, Slovenskem čebelarju ter v Dolenjskih Novicah. «Nesebično predajanje znanja Aleksandra Lunačka se ni prenašalo samo iz roda v rod, temveč tudi od pečke do pečke: »Iz roda v rod gre spomin nanj, kako so otroci zbirali sadne pečke, da so sami vzgojili sadike. Ni je bilo lepše nagrade, kot da so odnesli sadike domov in jih zasadili. Morda je še danes kakšno drevo, ki so ga učenci sami vzgojili.« V tistih časih je bilo v navadi, da je fant, ki se je ob slovesu od šolskih klopi izkazal, za darilo dobil sadike jablane ali hruške in to je bilo po besedah sogovornika Jožeta Zupana »darilo, ki se ni dalo primerjati z nobenim drugim, saj je ljubezen do sadja gospodar nemalo krat prenesel tudi na naslednji rod.«

V skrajšanem zapisu Lunačkovega sina, dr. Aleksandra, prvega borca za zeleno Ljubljano, iz leta 1950 izvemo tudi, da je bil oče dolga leta duša kmetijske podružnice, ki je med prvimi kupila motorno mlatilnico in druge kmetijske stroje. Na obsežnem šolskem vrtu je uredil vzorno drevesnico, iz samouka pa postal upoštevan sadjar, vrtnar in čebelar, ki je teoretično znanje vedno bogatil s praktičnimi izkušnjami. Zanimivo je, da gospod Lunaček ni bil samo odličen v predajanju znanja, ampak je bil tudi inovator v kmetijstvu. Izumil je puško samostrelnico za voluharja, prvi je vpeljal tudi Alberti – Žnidaršičeve panje, ki jih je še dodatno izpopolnil. V neposredni bližini šole še danes stoji Lunačkov čebelnjak iz leta 1923, žal pa v njem zaradi omejitev aktualne šolske politike (op.p. po veljavni zakonodaji čebelnjak ne sme biti v neposredni bližini, kjer se nahajajo učenci) trenu-

tno ni čebel. Če ta trenutek čebelnjak ne služi prvotnemu namenu, pa je bilo drugače v času službovanja tako Aleksandra Lunačka kot tudi Jožeta Zupana. V času službovanja prvega je bil čebelnjak nemalo krat poletno zatočišče njegovih sinov Aleksandra, Pavla in Francija, kjer so ob toplih nočeh radi tudi prespali, medtem ko se ga Jože Zupan spominja kot garaže za ravnateljevega »fička«, ob odhodu fička iz garaže pa je čebelnjak služil kot lopa za spravilo orodja. Če so fantje ob uspešnem zaključku osemletke v dar dobili sadike jablane ali hruške, so pridna dekleta, da niso bila prikrajšana, za konec osnovnošolskega izobraževanja dobila lonček medu.

Zadnji v vrsti štirih dolgoletnih ravnateljev osnovne šole v Šentrupertu je Jože Zupan, slavist, ki se je resno spogledoval tudi s kariero vrtnarja. Svojo drugo ljubezen je namesto tega več kot uspešno predajal mlajšim rodovom. Ob prihodu Jožeta Zupana v Šentrupert (op.p. l. 1961) je bil začetek večjega poudarka fizičnemu delu na šolskem vrtu.

»Spominjam se šestih gredic po dva ara. Tri so bile namenjene učiteljskim družinam, kdor je želel, na ostalih treh pa so otroci pridelovali za potrebe šolske kuhinje.« Greta Šiško, upokojena učiteljica razrednega pouka, ob tem obuja veselje kuharic: »Rade so uporabljale zelenjavo z vrta. Pa kako je bilo fino, ko so samo skočile tistih par korakov.«

Predvsem je bila močna povezava s kmetijsko zadrugo, tako da so na vrtu gojili cele grede korenčka, rdeče pese, peteršilja in vzgojeno tudi prodajali. Sogovornica se spominja leta, ko je bil pridelek paradižnika tako velik, da ga v šoli niso mogli porabiti in so ga prodali v bivši Agrostroj.

Dolgo časa se je delo na vrtu obdržalo tudi zato, da se je pridelalo vsaj

zelenjavo, peteršilj, velik pa je bil tudi pridelek fižola. Zaradi obveznega upoštevavanja kolobarja so imeli na površini šolskega vrta posajeno tudi koruzo, medtem ko je bil na mestu današnjega športnega igrišča travnik. Tam se je kosilo še leta 1967 in trava je bila v tistih časih še nekoliko višja.

Dolgoletni razredničarki tretjega razreda so nekdanje obsežne travnate površine ostale v lepem spominu: »Včasih je bil pri šoli tudi čebelnjak, travo smo puščali rasti, da je vse cvetelo, da so imele čebele pašo. Prihajali so kositi za živino. Veliko je s šajtrgo in koso na rami prihajala Nandkova mama,« v isti sapi pa opisuje svoje prve zamahe s koso: »Že naučiti se kositi s koso ni lahko. Vem, koliko sem se jaz učila. Hotela sem vedeti, ampak, vsaj na začetku me starši niti pustili niso. Ampak potem sem vedno gledala, kako oče maha, pa kako stoji.«

Peteršilja se, v kolikor ga sam nisi gojil na vrtu, ni dalo dobiti niti v trgovini, bil pa je praktično nujna sestavina v domači kuhinji sogovornika: »Vsaka lončnica rabi malo vonja po peteršilju in goveja juha brez njega je tudi omledna, da je ni vredno šteti med specialitete.« Vsako leto so učenci nabrali tudi nekaj gozdnih sadežev, od gob do borovnic. »Spominjam se obiska Američana Leona Štruklja, ki je odkupil celotno bero borovnic in tako pripomogel k temu, da je prišel denar v šolsko blagajno za kakšen drug namen.« Delo na šolskem vrtu je šolski kolektiv v času ravnateljstva profesorja Zupana organiziral tako, da je na učiteljski konferenci vedno določil enega od sodelavcev kot skrbnika za vrt. »Opozarjal je tudi na to, kaj bi bilo treba narediti in smo resnično gledali na to, da smo vsako ugodno vreme spremenili v delo na vrtu. Vedno se je najlepše delalo po dežju, pri čemer ne moreš gledati na urnik.«

Učitelji na razredni stopnji so vključevali učence v delo že od tretjega razreda naprej. Učenci so bili sila pridni, saj so nad sabo imeli razredničarko, ki je imela bistveno večji vpliv na delovno vzgojo pri učencih kot pa nekdo, ki je poučeval samo kakšno od ur. Če je bilo delo na vrtu v načrtu na predmetni stopnji, je bil nekdo zadržan za to, da je gledal na uro, da učenci niso zamujali k naslednji uri. V nasprotju s predmetno stopnjo pa je na razredni stopnji lahko učiteljica delo po potrebi podaljšala, izpuščeno snov pa so nadomeščali ob terminu, neprimernem

Šolski upravitelj Aleksander Lunaček pred čebelnjakom, ki še danes stoji ob šoli.

(hrani Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šentrupert)

Pobiranje koloradskega hrošča na njivi s krompirjem.

(hrani Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šentrupert).

za delo na vrtu. Učni predmeti, ki jih je bilo mogoče povezati z delom na šolskem vrtu so bili naslednji: gospodinjstvo, družbeno-tehnična vzgoja, pa spoznavanje narave in družbe, skratka, predmeti, ki so bili vsaj malo povezani z naravo. Družbeno potrebno delo je bilo koristno s strani povezovanja učiteljev in učencev. Učenci so bili navajeni delati na vrtu od doma, niso pa znali biti natančni. »Zato smo vsako stvar sadili z vrvico, ne pa kar tako na uč, kakor pravimo po domače, samo da je v zemlji,« je bil dosleden profesor Zupan, ki nadaljuje: »Veliko smo dali tudi na estetski videz vrta. Po vsej dolžini je bila potka, s katere sta bila skrbno odstranjena plevel in trava. Tako je bil pogled na vrt prijeten že s šolskega okna.«

Če je imel učitelj veselje do dela na vrtu, je bilo delo vsem v užitek, v nasprotnem primeru pa je delo predstavljalo bolj obveznost in nujno zlo. »Nič ni bilo samoumevno, vse je bilo treba napolniti z ljubeznijo do dela. Da pri tem nisi gledal na uro, ampak na to, kdaj bo delo končano,« še izpostavi. Pouk na vrtu je bil zelo soroden tistemu v razredu. Nekateri so se izkazali z marljivostjo, medtem ko so drugi med šolsko uro radi imeli malo zabave, kljub temu pa je bilo vedno iskreno čutiti, da pri delu na vrtu ni bilo nobenega odpora. Greta Šiško še doda: »Bile so zanimive tele ure, res. Bilo se je potrebno tudi malo pripraviti, se primerno obuti, saj ne moreš iti v najlepših čevljih. Včasih je imel kak otrok res tako lepe čevlje, lakaste, da mi je bilo kar težko in to kljub temu, da sem prejšnji dan ali pa že dva dni prej opozorila, da gre-

mo na šolski vrt.« S primerno obutvijo pa so nemalokrat imeli težave tudi učitelji: »Enostavno so pozabili, da gredo na vrt. V visokih petah pa se na vrtu ne da delati.«

Za učinkovitejše se je izkazalo delo v manjših skupinah, saj za celoten razred učencev orodja ni bilo dovolj. Nobe ne težave sogovorniku in učencem ni predstavljalo niti popoldansko delo, brezplačno seveda. O pripravljenosti za delo tudi v popoldanskem času najbolje priča dogajanje okrog dveh velikih kupov, ki sta sedem let po dograditvi nove šole (op.p. šole, kakršna je bila pred zadnjo dozidavo in prenovno) ostala nedotaknjena. Spremenili so ju v igrišče, še danes je zaradi nasipa zemlje nekoliko dvignjeno. Nekateri učenci so po pouku celo s konji pomagali navvažati zemljo. V istem obdobju so okrog šole zasadili še živo mejo.

Na prostoru, kjer je danes parkirišče za vrtec, so osnovali pionirski park belih brez. Zasadili so breze, vrbe žalujke in številne cvetlične otoke. S tem so hoteli oplešati površine šolskega vrta, učenci pa so sami zbrali denar za potreben material. Po mnenju sogovornika je bilo omenjeno delo pomemben del vzgoje za življenje. Da so učenci spoštovali zemljo, da tudi z orodjem niso delali kot svinja z mehom, pač pa so ob večjih akcijah orodje nemalokrat tudi od doma prinesli s seboj. Življenjsko poslanstvo profesorja Zupana je bilo, da bi učenci znali uživati v lepota narave in imeli spoštljiv odnos do kulturne dediščine. K postopnemu opuščanju šolskega vrta je poleg obnove šole in gradnje vrtca pripomogla tudi sprememba zakonodaje okrog

leta 2000, ki je ukinila oz. celo prepovedala uporabo zelenjave s šolskega vrta za namene šolske prehrane.

Pohvalno je, da se zadnjih nekaj let v šole zopet vrača zanimanje za obdelovanje. Pohvalno predvsem glede na dejstvo, da danes večina otrok pripada t. i. digitalni generaciji, ki preveč časa nameni virtualnemu svetu. S tem izgubljajo pristen stik z naravo, premalo je gibanja v naravi, vse bolj tuja pa jim je tudi pot od vil do vilic oz. na kakšen način hrana pride do njihovih ust. Ker so vse pogostejše situacije, ko učnemu načrtu niso kos niti učitelji, kaj šele učenci in je šola postala prostor za dokazovanje in spodbujanje tekmovalnosti, imajo učenci vse manj možnosti timskega dela in medsebojnega sodelovanja. Vrt je eno redkih okolij, ki vse omenjeno ponuja ter tako v razred vnaša nove veščine. Prav je, da znanja naših prednikov, ki so orali ledino tudi na področju uvajanja šolskih vrtov, zopet pridobivajo na pomenu.

Sogovornika: Greta Šiško in Jože Zupan

Besedilo je del raziskave o vrtovih nekdanj in danes, ki jih Zavod Rožlin izvaja na območju občine Šentrupert v letu 2018.

Literatura:

- Ribarič, Mateja, avtorica kataloga, Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. Slovenski šolski muzej, Ljubljana 2014;
- Zupan, Jože, ur., Dr. Pavel Lunaček: ob stoletnici rojstva. Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šentrupert, Šentrupert 2000;

Maja Gregorčič

Smo v maln prpelal

Boltetov mlin na Jeseniščici – I. del

Na Jeseniščici, ki se izlije v reko Mirno, sta delovala dva mlina. Boltetov v Dolenjih Jesenicah in Špančkov mlin v Hrastovici. Boltetov mlin na zgornjo vodo s tremi pari kamnov je za stranke mlel od leta 1763 do leta 1966, torej več kot 200 let. Od leta 2003 je zaščiten kot kulturni spomenik lokalnega pomena.

Boltetov mlin leži v vasi Dolenje Jesenice na levem bregu potoka Jeseniščica. Po svoji zasnovi je bil to mlin na kamni s tremi pari mlinskih kamnov in stopami. Tri vodna kolesa so imela pogon na zgornjo vodo; ob visokem vodostaju sta delovali dve kolesi hkrati, ki sta v mlinu poganjali dva kamna. Dolga leta je mlin poganjala voda iz Jeseniščice, ker pa so Dolenje Jesenice že leta 1939 dobile električno napeljavo, je mlinske kamne v času, ko v potoku ni bilo dovolj vode, poganjal elektromotor.

Danes hektar veliko posestvo obsega kamnito hišo z delno ohranjenim mlinskim delom, velik kamnit svinjak s svinjsko kuhinjo, leseno drvarnico s prostorom nekdanje prešnice, gospodarsko poslopje s hlevom, senikom in prostore nekdanje listnice in kokošnjaka. V neposredni bližini stavb sta še kozolec na kozla in travniški visokodebelni sadovnjak z njivo. Boltetova domačija predstavlja značilen primer domačije premožnejšega kmeta in mlinarja, kakršne so bile značilne za severni del osrednje Dolenjske, zlasti v porečju rek Temenice in Mirne. Zasnovana je v obliki pravilne gruče, pri kateri so poslopja razporejena okrog osrednjega dvorišča v medsebojnem razmerju pravega kota.

Iz jožefinskega vojaškega zemljevida, franciscejskega katastra in reambulacije je razvidno, da je mlin na tem prostoru stal že leta 1763 in imel leta 1825 že dva pripadajoča objekta. Takrat so bile vse stavbe lesene, verjetno vse do leta 1863, ko je bila zgrajena glavna domačija. Gospodarsko poslo-

pje je bilo leseno do konca 19. stoletja, potem pa zidano. Leta 1939 je bil pozidan tudi svinjak. Kozolec datira v trideseta leta 20. stoletja in je kombinacija izdelave več časovnih obdobjih. V okviru domačije je do leta 1944 stal tudi čebelnjak.

Boltetov mlin so od sredine 19. stoletja upravljale tri generacije mlinarjev in mlinaric družine Strmole. Na kamnitem vhodnem portalu mlina sta poleg letnice 1863 vtisnjeni inicialki prvega mlinarja družine – Ignaca Stermoleta (r. 1839), ki delno prekrivata zapis imena in priimka domnevno prvotnega lastnika mlina – Franca Petjeta. Kdaj točno je Ignac Stermole mlin kupil od Petjeta, ni znano, iz rodovnika pa lahko predvidevamo, da verjetno ne pred letom 1872, saj se mu je tistega leta rodil sin še v Dolenji vasi, kjer je prej živel. O življenju prvega mlinarja iz družine Stermole vemo le malo, več je znane o njegovem sinu, prav tako Ignacu (r. 1872), in ženi Tereziji (r. 1880), ki je po moževem izginotju na soški fron-

ti postala prva mlinarica na domačiji. Podobna usoda je doletela tudi družino njenega sina Ignaca (r. 1905) in žene Frančiške (r. 1911). Ko je zadnji Boltetov mlinar leta 1944 v Tržiču umrl pod streli belogardistov, je Frančiška prevzela obrt in ob pomoči hlapca in deklet Pepce kot zadnja Boltetova mlinarica mlela za stranke do leta 1966, zase pa na enem paru kamnov vse do leta 1980. »Ona je mlela. Taka hecna je bila. Taka štrpacna ženska je bila,« se je spominjajo domačini.

Boltetov mlin je imel prvotno tri pare kamnov, ki so jih kupovali pri Janezu Puharju v Naklem na Gorenjskem in pri Novaku na Jami pri Mavčičah. Beli kamen je bil za pšenico, zmesni za koruzo in soržni za rž, ječmen in ajdo. Boltetov mlin je imel tudi pet stop, v katerih so phali proso, ječmen in ajdo. »Imeli smo vse vrste žit, tudi ajdo, ki jo je bilo potrebno pred mletjem prej stopat. Olušči se tiste luskine stran, potem se melje. Takrat se je še veliko ajde sejalo in veliko so jo uporabljali, kajti žganci so bili

Boltetov mlin leta 1976. Avtor Boris Mravlje, 1976, hrani Dolenjski muzej Novo mesto.

Boltetovi pred vhodom v hišo leta 1930. Hrani Karla Štojs, po domače Boltetova Dragica.

zelo pomembna hrana. Ko se je mlelo, ko je kdo prinesel ajdo v mlin, je moral povedati, ali želi moko za žgance ali moko za kruh. Ker, če je bilo treba za žgance, je bilo treba ostrejšje, za kruh pa bolj fino.

Ajdo se je mlelo na tazadnjem kamnu, kot tudi ječmen, na srednjem smo mleli koruzo, ker se je delal tudi koruzni zdrob, na prvem pa pšenico; ta je bil pa najbolj fin. Kamne je klepal prej oče, po njegovi smrti pa mama. Sama jih je snela s pomočjo posebnih drogov, ki jih je zataknila, in kamne prevrnila. Kamne je klepala ročno s posebnim klepalnikom. Večkrat. Zlasti za mletje za zdrob ni stranka dobila zmleto takoj, ker se je moralo počakati, da jih je bilo več, ker je bilo potrebno pred mletjem za zdrob kamen na novo sklepat, da je bil dovolj oster. So se ljudje potem kar navadili, da bodo v tem času delali zdrob, pa v tem času tako moko, pa v tem času tako. Mletje je bilo vezano na ostrino kamnov, ki jih je bilo potrebno klepat. Klepanje enega kamna je trajalo vse popoldne, se iz svoje mladosti spominja Karla Štojs, po domače Boltetova Dragica, hči zadnje mlinarice v Boltetovem mlinu. Lesene dele v mlinu je popravljali mizar Pivec s Hrastnega.

Da se kamen ni vrtel v prazno in se po nepotrebnem obrabljal, so imeli tudi pri Boltetovih zvonec, ki je opozarjal, da je vsipalnik prazen. Napeljan je bil v hišo, kjer je bilo toplo, kar je bilo dobrodošlo predvsem pozimi, opisuje so-

govornica: »Zvonček je opozarjal, da je grot prazen. To se pravi, če je mlin tekel naprej, so se kamni vrteli in se je brusil, ne da bi kaj naredil. Zato, ko je zvonček pozvonil, si tekel v mlin, tisto kar še ni šlo v moko, to pomeni, da ni bilo dovolj drobno, da bi skozi sito padlo v pajtl, da bi bila to moka, je bilo treba nesti nazaj, stresti v grot in to ponavljati tako dolgo, da je tega zmanjkalo, da je vse padlo skozi sito v pajtl. Pajtl je bil zbiralnik moke. Kar je bilo dosti drobno, je padlo dol, to je bila moka, kar ne, pa je šlo v zajber. Zajber se je tresel, da so otrobi tekli naprej, zdrob pa je šel čez luknjice dol. Ampak med vojno in tudi takoj po vojni sit ni bilo možno kupiti. Smo jih šivali doma.«

Se nadaljuje.

Liljana Jantol Weber in Mojca Ramovš

Sogovorniki: Karla Štojs, po domače Boltetova Dragica, Celje; Martin Slapšak, Hrastno; Martina Oblak, Gradišče, ter neimenovani sogovornik.

Povzeto po knjigi Smo v maln prpelal: Mlini na Jeseniščici in njenih pritokih, kjer so navedeni tudi vsi viri in literatura.

Pomladne novice iz Krajevne knjižnice Šentrupert

V sredo, 14. marca, smo v Šentrupertu doživeli sodelovanje energij v prijetnem pogovornem večeru z Janom Goljo in Luko Bregarjem. Za sproščen uvod je poskrbel mladinski pevski zbor OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, ki ga vodi zborovodkinja Nataša Dragar, in sicer s pesmima Siva pot in slovensko priredbo pesmi Always look on the bright side of life iz filma Monthly Python. Pogovor z odličnimi vprašanji je moderator peljal skozi avtorjevo življenje, vse od njegovih prvih novinarskih začetkov do samega načina iskanja ljudi, ki so predstavljeni v knjigi Slovenci v dnevnih sobah. Predstavila sta tudi nekaj njihovih zgodb, katerih namen je pozitivno vplivati na bralce in jih navdihniti. Ob koncu so tudi obiskovalci zastavili zanimiva in izvirna vprašanja, ki so prijetno presenetila izkušnega novinarja.

Neodvisni raziskovalec Anton Komat

nam je v začetku maja predstavil svoje najnovejšo delo z naslovom Zemlja, voda, seme, s katerim skuša ljudi osvestiti, da so temelji varne prihodnosti naroda trije: zadostna površina rodovitne prsti, neoporečni viri žive vode in ohranjanje semen tradicionalnih sort kulturnih rastlin. Toda zemlja umira, vodno obilje odteka in pristna, domača semena izumirajo. Če želimo preživeti, moramo varovati dragocene darove narave, še opozarja avtor.

Aprila smo uspešno zaključili z bralno značko za odrasle Bralna potepanja (letos se je opravljanju bralne značke pridružil največ bralcev doslej) in s projek-

tom spodbujanja družinske pismenosti Jurčkov nahrbtnik.

Jeseni se ponovno snidemo pri bralnih avanturah za male in velike bralce. Velja?

Patricija Tratar, Knjižnica Pavla Golie Trebnje

Predstavitev knjige Jožeta Zupana V objemu življenja

Jože Zupan, profesor slovenskega jezika, dolgoletni ravnatelj šentruperske osnovne šole in predvsem velik ljubitelj slovenske besede in kulture v najširšem pomenu besede, je svoj osemdeseti rojstni dan obeležil na samosvoji način. Z izdajo tretje avtorske knjige *V objemu življenja*. 18. aprila jo je predstavil na Centru za izobraževanje in kulturo Trebnje, kjer ga je sprejela polna dvorana. Z njim se je pogovarjala Tadeja Zupan Arsov, dogodek je povezovala Kristina Gregorčič, s pesmijo pa so na željo slavljence dogodek obogatili pevci KUD Oktet Lipa Trebnje.

Tanja Vrčkovnik

20 let Univerze za tretje življenjsko obdobje v Trebnjem

Sodelovanje, izobraževanje, povezovanje in izmenjava izkušenj so temelji vitalnosti in zdravega pogleda na življenje ter manj obremenjenega zdravstva in sociale tudi v obdobju po upokojitvi. Trebanjska Univerza za tretje življenjsko obdobje pri tem odločilno vlogo igra že dve desetletji.

»Univerza je bila logična nadgradnja osrednje dejavnosti CIK-a, to je izobraževanje starejših. Na izzive sodobnega časa pa odgovarjamo še s Centrom medgeneracijskega učenja in Večgeneracijskim centrom Marela. Že dve leti v sklopu projekta Pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc omogočamo izobraževanje starejšim zaposlenim,« poudarja direktorica CIK Trebnje Patricija Pavlič.

20 let, povprečno več kot 24 delavnic in več kot 15 krožkov letno, zadnja leta privablja več kot 250 "študentov" na Univerzo za tretje življenjsko obdobje v Trebnjem, kjer se izobražujejo, obnavljajo in nadgrajujejo znanje ter usvajajo nova.

UTŽO Trebnje je bila ustanovljena 7. marca 1998, 20-letnico delovanja pa je obeležila 10. aprila. Na prireditvi v Kulturnem domu Trebnje so predstavili pestro dogajanje, širok

nabor krožkov in delavnic ter številne možnosti osebnega razvoja, ki jih ponuja UTŽO Trebnje.

Petra Krnc Laznik

51. Mednarodni tabor likovnih samorastnikov

V Galeriji likovnih samorastnikov Trebnje smo ponovno organizirali tabor, na katerem je sodelovalo devet umetnikov iz šestih držav, ki so našo zbirko obogatili za devet novih del. Številni obiskovalci so z zanimanjem opazovali umetnike pri njihovem delu. Obiskali so nas tudi udeleženci Malega likovnega tabora, odprli smo razstavo izbranih del iz donacije Springer-Bernik in udeležencem tabora podelili zaslužene nagrade. Vključili smo se tudi v Poletno muzejsko noč in se v spremstvu Glasbene šole Trebnje družili pozno v noč.

Andreja Hari

Skupinski selfie iz odprtja
51. Mednarodnega tabora likovnih samorastnikov.

Galerijska paleta

Kot galerijska paleta je bilo naše dogajanje od zadnje številke zelo pestro obarvano. Izvedli smo mnogo delavnic, tudi delavnico Svet je lep in dovršen, Kačurjevski idealist danes, s katero so se umetniki posvetili zapuščini Ivana Cankarja. Prijetno glasbeno vzdušje nas je spremljalo skozi mesec maj, kar so nam, v okviru Četrтковih sozvočij, omogočili koncerti, ki smo jih organizirali v sodelovanju z Glasbeno šolo Trebnje: godalni kvartet Al fine, kvartet flaut Traverso, kvartet kitar Mascara in klavirski trio Amael.

Uspešno smo zaključili prvi sklop razstavnega leta, razstavo Anton Plemelj, med življenjem in umetnostjo, in v mesecu maju odprli novo, APEL podobo na ogled ... Avtorica razstave Maruša Stupica je na ogled postavila umetniška dela izbranih avtorjev iz zapuščine dr. Zorana Kržišnika in zbirke Galerije likovnih samorastnikov Trebnje. Dr. Zoran Kržišnik je zvesto spremljal umetnike, usmerjal njihov umetniški razvoj in odločilno vplival na ugled tako Mednarodnega grafičnega likovnega centra, pod okrilje katerega je preselil grafični bienale, kot tudi Galerije likovnih samorastnikov Trebnje. Prepričan je bil, da je edino pravo vrednotenje umetnosti čas. Prireditve so obogatili učenci in učitelji Glasbene šole Trebnje, slavnostni govornik je bil nekdanji direktor Cankarjevega doma Ljubljana, Mitja Rotovnik. Razstavo, ki je na ogled do 30. septembra, je

s toplim pozdravom in razmislekom o pomembnosti galerije ter umetnikov odprl šentruperski župan Rupert Gole.

Junij zaznamuje že 51. Mednarodni tabor likovnih samorastnikov. Prvi tabor je potekal avgusta 1968 in vse od takrat so likovni tabori postali tradicionalna srečanja umetnikov za ustvarjanje, druženje, izmenjavo izkušenj in ozaveščanje javnosti o naivni likovni umetnosti. Letošnjega tabora se je udeležilo devet ustvarjalcev, in sicer iz Slovenije, Francije, Ukrajine, Finske, ZDA in Izraela.

Aktualne informaci-

je o razstavnem programu, delavnicah in drugih aktivnostih objavljamo na naši spletni strani <http://www.galerija-trebnje.si> in na našem Facebook profilu. Obiščite nas in si oglejte aktualne razstave, lepo vabljeni pa tudi na druge dogodke v naši galeriji.

Andrejka Vabič Nose, Andreja Hari,
Petra Krnc Laznik

Utrinek z odprtja razstave
Apel podoba na ogled ...
Foto Alenka Lamovšek

Aktivni in radovedni – pridružite se nam na CIK Trebnje

Na CIK Trebnje je preko javnega razpisa za izvajanje programov za brezposelne v letu 2018, ki ga financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, vseh 15 udeleženk uspešno zaključilo program priprav na strokovni izpit iz upravnega postopka. Trenutno že poteka program angleščine na ravni A2. Za brezposelne, ki jih bo v izobraževanje še napotil Zavod RS za zaposlovanje, OS Novo mesto, bomo izvedli še 60-urni program Računalniške pismenosti za odrasle ter 30-urni program Word nadaljevalni. Vsi zainteresirani se o možnostih vključitve pogovorite s svetovalkami na Zavodu.

Če razmišljate o nadaljnjem izobraževanju, potrebujete dodatna znanja in spretnosti, lahko dobite vse informacije na našem centru, kjer vam bodo prijazne in strokovne svetovalke pomagale pri odločitvah glede izobraževanja, karierni orientacije, izdelali boste lahko »mapo učnih dosežkov« ali portfolio svojih kompetenc, se vključili v postopke ugotavljanja in vrednotenja neformalno pridobljenega znanja z namenom nadaljnje vključitve v proces učenja. S pomočjo različnih svetovalnih pripomočkov bomo ovrednotili vašo »skri-

ta« znanja in spretnosti. Več informacij dobite v svetovalni pisarni na našem centru ali po telefonu 07 34 82 108, 031 745 575.

Vse zaposlene pa že sedaj vabimo k prijavi v brezplačne tečaje tujih jezikov, izvedbo katerih načrtujemo od septembra dalje. Zagotovite si mesto, saj se skupine hitro polnijo.

Izobraževalni programi za zaposlene kot tudi informiranje in svetovanje so za udeležence brezplačni, ker jih sofinancirata Evropski socialni sklad in Republika Slovenija.

Na našem centru se lahko vpišete tudi v srednješolske programe s področja ekonomije, trgovine, gostinstva in predšolske vzgoje; pridobite poklicno usposobljenost za delo – s pripravami in preverjanji za pridobitev NPK socialni oskrbovalec na domu, varuh predšolskih otrok, pomočnik kuharja in pomočnik natakarja, dietni kuhar, čistilec prostorov; se učite tujih jezikov ali pa postanete član Univerze za tretje življenjsko obdobje Trebnje.

Več o izobraževalni ponudbi na www.ciktrenje.si ali na tel. št. 07 34 82 100. Spremljajte nas tudi na Fb stani CIK Trebnje.

Kristina Jerič in Sabina Tori Selan

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Novi gradbeni zakon

S 1. junijem 2018 se je začel uporabljati Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 61/2017), ki je nadomestil Zakon o graditvi objektov. Novi zakon prinaša precejšnje novosti glede pridobivanja gradbenega in uporabnega dovoljenja, pravne varnosti za vlagatelje in nadzora ter opredeljuje legalizacijo neproblematičnih nedovoljenih gradenj. Z uveljavitvijo zakona ni več treba pridobiti gradbenega dovoljenja za enostavne objekte in vzdrževalna dela na objektu, vzdrževalna dela v javno korist, začasne objekte ter odstranitve objektov. Gradbeno dovoljenje in okoljevarstveno soglasje sta integrirana v en sam postopek, soglasja pa so prekvalificirala v mnenja in integrirala v gradbeno dovoljenje.

Postopke naj bi skrajšali s prekvalifikacijo soglasij v mnenja, ki po novem niso več samostojni upravni akti. V primeru molka mnenjedajalca lahko upravi organ manjkajočo presojo pridobi s pomočjo organa, ki je pristojen za nadzor nad tem mnenjedajalcem ali izvedenca, ki ga bo moral plačati mnenjedajalec.

Gradbeno dovoljenje je mogoče pridobiti po skrajšanem postopku, če investitor predloži vso potrebno dokumentacijo ter dokazila in mnenja.

Rok za izdajo odločbe o zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja je dva meseca od vložitve popolne zahteve, razen če je potrebno usklajevanje z mnenjedajalci ali nadomeščanje mnenja. V tem primeru je rok za izdajo odločbe tri mesece od vložitve popolne zahteve.

Upravni organ bo na zahtevo investitorja izdal predodločbo, v kateri odloči, ali je gradnja določenega objekta na zelenem prostoru možna, pridobitev le-te pa ni pogoj za izdajo gradbenega dovoljenja.

Gradbeni zakon prinaša tudi možnost legalizacije za objekte, ki so bili zgrajeni pred 1. 1. 1998 (objekti daljšega obstoja), pri čemer bo moral lastnik med drugim plačati nadomestilo za degradacijo in uzurpacijo prostora. Možna je tudi legalizacija neskladne gradnje z manjšimi odstopanji od gradbenega dovoljenja (npr. ne posega v druga zemljišča, dimenzije ne odstopajo za več kot 0,3 m, namembnost objekta ni spremenjena), ki jih je mogoče legalizirati z uporabnim dovoljenjem. Po dokončnosti uporabnega dovoljenja se bo štetlo, da objekt ni nelegalen ali neskladen.

Če pa je objekt nelegalen ali neskladen zunaj okvirov dopustnih odstopanj od gradbenega dovoljenja, je mogoče v petih letih od uveljavitve zakona vložiti zahtevo za legalizacijo, kateri je treba predložiti ustrezno dokumentacijo ter plačati nadomestilo za degradacijo in uzurpacijo prostora ter komunalni prispevek. Rok za izdajo odločbe o zahtevi za legalizacijo je 90 dni od vložitve zahteve za legalizacijo.

Za začetek uporabe objekta, za katere je predpisano gradbeno dovoljenje, je treba imeti uporabno dovoljenje, razen za nezahteven objekt. Pri vseh gradnjah, razen pri zahtevnih objektih in objektih z vplivom na okolje, je mogoče pridobiti uporabno dovoljenje brez posebnega ugotovitvenega postopka in opravljenega tehničnega pregleda.

Gradbeni zakon, ki je začel veljati 17. novembra in se uporablja 1. junija, je skupaj z novim Zakonom o urejanju prostora ter Zakonom o arhitekturni in inženirski dejavnosti del prenove zakonodaje s področja urejanja prostora in graditve. Postopki, ki so bili začeti pred začetkom uporabe Gradbenega zakona, bodo končani po določbah Zakona o graditvi objektov.

Podrobnejšo vsebino dokumentacije, ki je potrebna za pridobitev dovoljenja in prijave začetka gradnje po tem zakonu ter obrazce za postopke povezane z graditvijo objektov, predpiše minister.

Upravna enota Trebnje

MEDOBČINSKI INŠPEKTORAT

Kam z odvečnimi stvarmi? V Center ponovne uporabe Trebnje!

Stvari, ki jih ne uporabljate več, ne mečite v smeti. Raje jih podarite, prodajte, zamenjajte ali pripeljite v vam najbližji Center ponovne uporabe. Center ponovne uporabe Trebnje je na novi lokaciji v bližini Trebnjega, pri deponiji Globoko. Lepo urejen prostor je namenjen prenovi, obnovi, demontaži in pripravi še uporabnih izdelkov za vnovično uporabo.

Še uporabne izdelke, ki jih sami ne potrebujete več, lahko prinesete, po zeleni

ceni pa lahko tudi sami kupite oblačila, obutev, športno opremo, igrače, knjige in še veliko drugega. Zmanjšanje porabe dobrin, ponovna uporaba in reciklaža so nujno potrebni za našo varno zeleno prihodnost. Z vsakim odvrženim, še uporabnim izdelkom, onesnažujemo okolje in brez potrebe trošimo naravne vire. Varovanje narave in ohranjanje čistega okolja je pomembna naloga Centrov ponovne uporabe na vse več lokacijah po

Sloveniji in nudi možnost zaposlitve vse več ljudem.

Vaša odločitev za obisk CPU lahko veliko pripomore k zmanjševanju onesnaževanja okolje, porabljanju naravnih virov, zmanjša emisije CO₂ in spodbuja okoljsko odgovornemu, varčnemu potrošništvu. Za več informacij obiščite njihovo spletno stran.

Melita Štrbenc

Vzpostavitev mreže dolenjskih ponudnikov in pridobitev certifikata kakovosti

Že več kot pet let je minilo odkar je Zavod za trajnostni razvoj Temeniške in Mirnske doline pričel z uresničevanjem ideje o skupni blagovni znamki, ki bi združila dolenjske ponudnike in trgu ponudila jagodni izbor visokokakovostnih izvirnih, domačih, lokalnih in certificiranih pridelkov in prehranskih izdelkov z zgodbijo. Tako se je rodila kolektivna blagovna znamka DOBROTE DOLENJSKE, ki danes povezuje več kot 50 različnih proizvajalcev in trgu ponuja 300 proizvodov, ki so na voljo v spletni trgovini in na policah njihovih trgovin v centru Ljubljane in v Trebnjem ter na ostalih prodajnih mestih, kot so Mercator, OMV itd.

Z letošnjim letom je zavod začel izvajati projekt »Razvoj in promocija kolektivne blagovne znamke in vzpostavitev mreže lokalnih ponudnikov«, h kateremu so pristopile tudi občine Šentrupert, Mirna Peč, Škocjan in Zavod Novo mesto. V sklopu skupnega projekta bodo nadgradili obstoječo blagovno znamko ter certifikat kakovosti razširili na področje rokodelskih izdelkov, turističnih produktov in doživljajskih vodenj, nastanitvenih kapacitet in turističnih prireditev. Prav tako želijo vzpostaviti skupno mrežo dolenjskih ponudnikov za skupen nastop na trgu in ponudnike spodbuditi k inovativni nadgradnji obstoječe ponudbe.

Občina Šentrupert vljudno vabi vse zainteresirane ponudnike, ki iščejo nove poslovne priložnosti, da se priključijo h kolektivni blagovni znamki Dobrote Dolenjske in certificirajo svoje izdelke/storitve. Ponudniki se lahko na javno objavljen razpis za pridobitev znaka kakovosti, ki bo objavljen na občinski spletni strani, prijavijo do 20. avgusta. Certificiranja bodo potekala v septembru pod vodstvom strokovne komisije v sestavi dr. Janeza Bogataja, Franca Jezerška, dr. Tanje Lešnik Štuhec in dr. Žive Deu.

V medsebojni povezanosti, soustvarjalnosti in skozi skupno promocijo bomo

Dolenjci še bolj prodorni in cenjeni.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Barbara Jerovšek, Dobrote Dolenjske

POLETNI DOGODKI:

8. KRESOVANJE NA VASI IN TEKMOVANJE V STARIH IGRAH V KAMNJU

sobota, 23. junij 2018,
od 20. ure naprej pri Janezkovih v Kamnju

Lesena čipka

nedelja, 9. september 2018, ob 14. uri,
v Deželi kozolcev Šentrupert,
organizator Dežela kozolcev in kleklarjska skupina Žnurce

Širitev Rastoče knjige Občine Šentrupert

nedelja, 16. september 2018, ob 17. uri
v galeriji OŠ dr. Pala Lunačka Šentrupert

Sladki festival

sobota, 22. september 2018, ob 14. uri,
v Deželi kozolcev Šentrupert,
organizator Dežela kozolcev

Pomembno obvestilo prejemnikom občinskega glasila, ki prebivajo izven občine Šentrupert!

V mesecu maju je stopila v veljavo Splošna uredba o varstvu podatkov (GDPR – General Data Protection Regulation), zato moramo pridobiti soglasje za uporabo vaših osebnih podatkov za pošiljanje občinskega glasila ŠentRUPERT.

Če želite tudi v prihodnje prejemati občinsko glasilo na vaš naslov, vas vabimo, da nam to sporočite in v podpis vam bomo poslali ustrezno izjavo. Po prejemu podpisane izjave bomo vaše osebne podatke skrbno varovali skladno s slovensko in EU zakonodajo. Uporabljali jih bomo izključno za pošiljanje občinskega glasila ŠentRUPERT.

Občinska uprava Občine Šentrupert
Šentrupert 33
8232 Šentrupert
telefon: 00386 7 34 34 600
e-naslov: obcina@sentrupert.si

ŠentRUPERT

GLASILO OBČINE ŠENTRUPERT • Leto XX. / 2 • poletje 2018 • USTANOVITELJICA: Občina Šentrupert - zanjo: Rupert Gole • UREDNIŠKI ODBOR: Mateja Leban, urednica; člani: Janja Jerovšek, Petra Krnc, Mojca Ramovš, Jaka Trček, Liljana Jantol Weber, dr. Jože Uhan • SLIKA NA NASLOVNICI: Občinski nagrajenci, Lapego • GRAFIČNA PRIPRAVA INTISK: Piktogram d.o.o., Dobrova • Glasilo izhaja štirikrat letno • Naklada: 1150 izvodov • Glasilo je za občane Občine Šentrupert brezplačno.

Prispevke za jesensko številko časopisa pošljite do petka, 31. avgusta 2018, na e-naslov glasilo@sentrupert.si.
Priporočena dolžina je 1500 znakov s presledki vred.
Fotografije ustrezno poimenujte in dodajte kot priponko v formatu jpg vsaj velikosti 1024 x ***.